

AGENDA

7 juni 's avonds om 22.00 uur
Rallenexcursie PER FIETS
Start bij Hollands-Duits gemaal

WERK GROEP LAND VAN CUYK

28 april Molenheide-Wilbertoord
6.30 uur kerk Wilbertoord

19 mei de Vilt-Beugen 6.30 uur
P-plaats aan de weg Haps-Beugen

9 juni Siberië
6.30 uur kerk Westerbeek

30 juni Russendaal
6.30 uur café t Hoekje-Langenboom

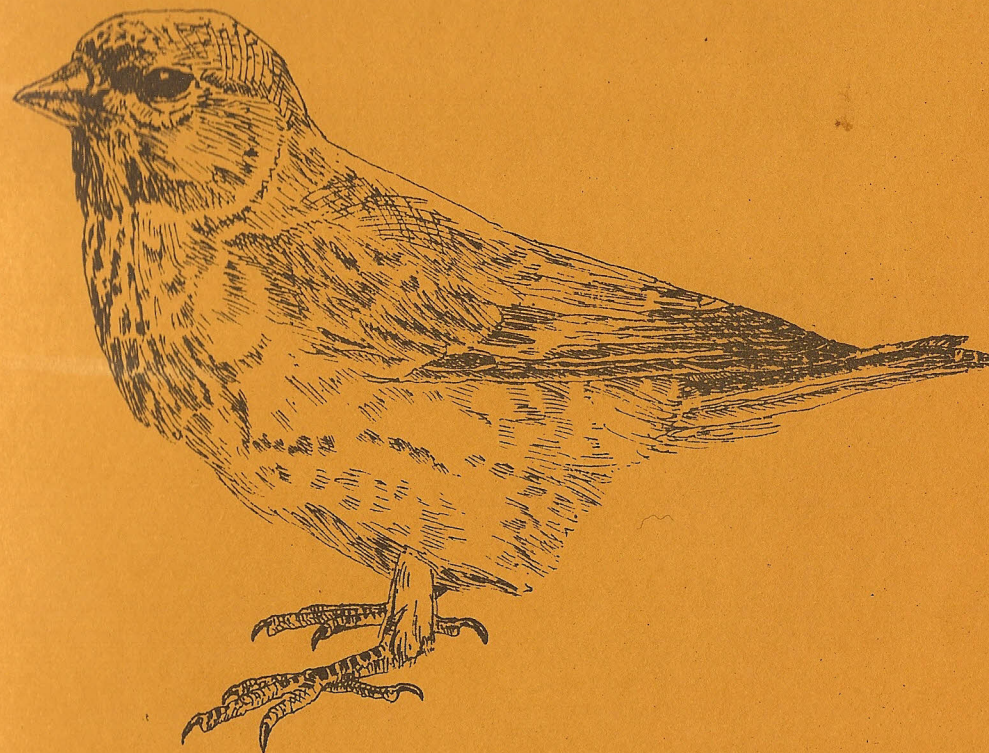
Nachtzwaluwexcursie nog nader vast te stellen

De maandelijkse bijeenkomsten bij de heer van
Schipstal, Tongelaer 20, zijn op:

9 mei, 13 juni en 11 juli
om 20.00 uur.

DE MOURIK

JAARGANG 11 NUMMER 2



VOGELWERK GROEP RIJK VAN NIJMEGEN EN OMSTREKEN

Redactie: Johan Thissen
Hobbemaweg 118
6562 CW Groesbeek

Illustraties: Dick Heg, Jeroen Helmer,
Pieter-Paul van Laake

Overname van (gedeelten) van artikelen of van illustraties is uitsluitend toegestaan met bronvermelding en schriftelijke toestemming van de auteur.

Aanwijzingen voor auteurs:

ARTIKELEN - De redactie is bereid U bij te staan onder andere inzake het verzamelen van literatuur- en archiefgegevens.
Tikwerk kan door ons gedaan worden.
Wanneer U het zelf tikt - Duidelijke, scherpe letter!

Geen veraleten lint, machina schoonmaken of een wegwerp-carbonlint gebruiken.
Tikken op gewone A4-vellen.
Kantlijn links én rechts 2 cm,
onder en boven 2,5 cm.
Dicht opeen tikken (regelstelling 1)

ILLUSTRATIES: Pentekeningen met Oost-Indische Inkt op wit papier of transparant.
Bij voorkeur ongeveer 1,5 tot 2 maal de grootte waarop ze afgedrukt moeten worden.

INHOUD

Veldwaarnemingen november-december 1984	40
Cap Gris Nez oktober 1984	43
Flevoland Excursie februari 1984	44
Grote Trappen bij Teuge	44
Smelleken slaat Kievit	45
Broedvogelsamenstelling Oosterhoutse Bos in de jaren 1979-1984	46
De Rode en Zwarte Wouwen in het Rijk van Nijmegen	52
Verslag themadag SOV 26 januari 1985	63
Bekentellingen Groesbeek winter 1984/85	66
Steltlopers Erlecomse Waard-Kaliwaal(Ooy)	69
Nestkastonderzoek Mill 1984	70



AKTIVITEITEN

37

Broedvogelinventarisaties 1985

Ook dit jaar wordt weer een aantal gebieden geïnventariseerd op broedvogels m.b.v. de territoriumkartering. In de afgelopen jaren is het aantal gebieden dat binnen VWG verband wordt geïnventariseerd flink uitgebreid. In 1985 bedraagt het aantal 107. De meeste gebieden zijn min of meer representatief voor een bepaald biotooptype in ons werkgebied. De resultaten hiervan worden dan ook gebruikt voor het landelijke SOVON-broedvogelmonitoring project. De inventarisatie tochten zijn reeds eind maart begonnen en zullen tot in juni doorgaan. Mensen, die op één of andere manier geïnteresseerd zijn in deze manier van vogelen, kunnen zich aanmelden bij één van de onderstaande contactpersonen om eens aan zo'n inventarisatie excursie deel te nemen.

gebied	landschapstype	contactpersoon	telefoon
Vortumse Uiterwaard	weiland	Henk de Vries	08850-13614
Circul van de Ooy	weiland	Chris van Swaay	080-234748
de Vilt	moeras	Edward Jans	08860-5833
Groenlanden-west	moeras	Peter Brouwer	080-220618
Ossenbroek	landgoedbos	Louis Geraets	08850-20263
Oosterhoutse Bos	landgoedbos	Raymond Schuurkes	080-224514
Mooker Hei	heide	Johan Thissen	08891-5852
Heumense Schans	heide	Johan Thissen	08891-5852
Berger Heide	heide	Dick Heg	04781-1740
Westerveerwijk	bos	Raymond Schuurkes	080-224514

Voor algemene informatie kan men zich wenden tot Raymond Schuurkes die als coördinator van de inventarisaties optreedt.

FENOLOGIE

Ook dit voorjaar zullen wer gegevens verzameld worden over fenologie ofwel de aankomst van zomergasten en het vertrek van wintergasten. Wie heeft de eerste Boerenzwaluw gezien enzovoorts. De betreffende formulieren zijn samen met een waarnemingsformulier hierbij ingesloten.
Inlevering in juni bij Peter Brouwer, Pater Brugmanstraat 49,
6522 EH Nijmegen

RALLENEXCURSIE IN DE NACHT VAN VRIJDAG 7 ZATERDAG 8 JUNI

22.00 uur Hollands-Duits gemaal
Deze excursie vindt plaats PER FIETS!
De aandacht is gericht op allerlei rallen, zoals Kwartelkoning, Waterral, Porceleinhoen, Klein en Kleinst Waterhoen.
Nader inlichtingen bij Laurens Rietveld, Kartuizerhof 10,
6511 ZE Nijmegen, 080-227925

MARATHON-EXCURSIE VELUWE GAAT NIET DOOR!

Op de ledenvergadering werd het idee geopperd om met de auto een excursie op de Veluwe te houden, gericht op onder meer Nachtzwaluw, Korhoen en Raaf.
De potentiële organisator, Johan Thissen, ziet er om verschillende redenen van af.



OPENING.

Omdat de functie van voorzitter nog steeds vakant is opent Laurens Rietveld, als bestuurslid, de vergadering. Hij verwelkomt 34 leden, een record voor onze VWG.

Als opmerking op de notulen van de vorige ledenvergadering zegt Raimond Schuurkes dat hij alléén als inventarisatie-coördinator vermeld is, zonder dat daar de namen van Peter Brouwer en Henk de Vries bij staan. Omdat Raimond echter al als woordvoerder van het drietal optreedt heeft hij geen bezwaar nu formeel tot coördinator gepromoveerd te zijn.

MEDEDELINGEN VAN HET BESTUUR

Rob Gorissen kondigt het verschijnen van de Ooyavifauna in 1985 aan. Omdat hier 2 jaar terug ook al sprake van was geeft Rob een toelichting. In 't kort vertelt hij waar verschillende leden de afgelopen 5 jaar aan gewerkt hebben. Hierbij evolueerde de uitgave van een stencil tot een volwaardig boek. Een drukkerij is al benaderd maar Rob durfde nog geen verschijningsdatum te voorspellen.

JAARVERSLAG

Rivierentelling. Jan v.d. Brugge is zeer tevreden over de medewerking.

Toch zou hij graag meer autobezitters onder de tellers zien. Wat de verslaggeving betreft zijn er afspraken gemaakt om de achterstand in te lopen.

Roofvogeltelling. Johan Thissen meldt dat deze telling op een laag pitje heeft gestaan. Echter, SOVON wil de landelijke roofvogeltelling voortzetten. Dit is de reden om binnen onze VWG komend jaar er wat meer aandacht aan te schenken.

Bekentelling. Deze zijn volgens Dick Visser zo succesvol verlopen dat dit reden voldoende is om er nog een jaar aan vast te plakken.

Inventarisaties. Raimond Schuurkes verwijst naar de reeds gepubliceerde verslagen. Voor volgend jaar zal hij proberen meer uniformiteit in de verslaglegging te krijgen.

SOVON. Peter Brouwer heeft hierover geen nieuws en verwijst naar de beschrijving van de nieuwe projecten op blz. 3 van de vorige Mourik. Wél weet hij te melden dat het steltloperproject, waarvoor binnen ons werkgebied de Erlecomse Waard wekelijks geteld wordt, in 1985 het laatste jaar ingaat.

Peter maakt van de gelegenheid gebruik om nieuwe ideeën te lanceren: -Het waarnemingen-archief is inmiddels zo waardevol geworden dat uit veiligheids oogpunt aan dupliceren moet worden gedacht. De vergadering discussieert over fotokopieëren en automatiseren (via een personal computer) doch een duidelijk voorstel komt er niet uit.

-Vervolgens lanceert Peter het idee om kaartjes van ons werkgebied in de Mourik af te drukken. Hierop zouden dan soorten ingetekend kunnen worden die nu niet in het archief komen (b.v. Torenvalken). Peter zal dit met Olof Nieuwenburg technisch verder uitwerken. Dik Heg vindt bijval met zijn suggestie één soort te nemen en elk jaar een ander.

-Tot slot roept Peter leden op om waarnemingen van bepaalde soorten in het archief door te lopen, en de soort zelf nader te bestuderen. In de Mourik zou dan zo'n vogel besproken kunnen worden.... Een ieder kijkt z'n buurman aan.

Land van Cuyk. Louis Geraets geeft verslag van de verschillende activiteiten van deze werkgroep. Opvallend is dat de leden hier wél enthousiast zijn voor ekskursies.

Fenologie. Louis vervolgt met de toezegging dat hij ook voor 1984 weer de voorjaarsfenologie zal beschrijven.

INVENTARISATIES

Dick Visser vraagt aandacht voor eigen inventarisaties. Volgens Dick dreigen de verplichtingen voor het BMP-project ons boven het hoofd te groeien. Er zou geen mankracht meer over zijn voor b.v. een éénjarige regionale inventarisatie. Het probleem heeft de aandacht van Raimond die toezegt dat na 2 BMP-jaren onze inspanningen geëvalueerd zullen worden.

FINANCIËEL VERSLAG

Over het in de Mourik gepubliceerde verslag wordt geen enkele vraag gesteld.

KASCONTROLLE

De kascontrolecommissie geeft bij monde van Theo Willems verslag. Deze heeft de boeken gecontroleerd en in orde bevonden. Louis Geraets wordt gedechargeerd.

Johan Thissen verklaart zich bereid samen met Theo volgend jaar de kas te controleren.

LEDENAVONDEN

Laurens meldt dat met de KNNV afspraken zijn gemaakt om elkaars ledenavonden te bezoeken. Dit om de kosten voor zaalhuur te beperken. Ook in de toekomst zullen deze KNNV-avonden in de Mourik aangekondigd worden. Over een alternatieve lokatie komen geen suggesties. Wél over onderwerpen: Kramsvogels, Inventarisatie-technieken en Steltloper trek.

EKSKURSIES

Voor de Ooy-ekskursie in januari was, aldus Laurens, geen enkel lid komen opdagen. (Ook een record!)

Voor een nachtekursie polst hij de aanwezige belangstelling waarbij 15 vingers omhoog gaan. Een vergelijkbare belangstelling is er voor een vroege ochtend-ekskursie op de Veluwe (o.a. nachtzwaluw en raaf).

De jaarlijkse ekskursie naar de Flevopolders zal eind augustus plaatsvinden.

RONDVRAAG

-Dick Visser laat de vergadering weten zeer teleurgesteld te zijn door de opkomst van slechts 6 man bij het uitdelen van de ganzenfolders. Een folder waar n.b. de ledenvergadering zelf - zonder tegenstemmers - toe had besloten. Het folderen op zich was geslaagd. Wel was het jammer dat De Gelderlander een stukje weigerde, dat de afwezigheid van een adres op de folder had moeten compenseren.

-Peter Brouwer meldt dat de telling van Grutto-slaapplaatsen geen succes was. Hij roept leden op een slaapplaats ten N. van de Waal te lokaliseren. Verder zegt Peter dat 1985 voor het BSP-project een proefjaar zal zijn. Dit jaar valt het hem moeilijk het in te passen doch voor 1986 wil hij zich wel inzetten.

-Jaap Sikkema krijgt een bevestiging als hij vraagt of de a.s. vogelkursus ook voor niet-leden toegankelijk is.

-Wim Melenhorst vraagt naar de data waarop wie en waar de verschillende terreinen inventariseert. Dit wordt niet vrijblijvend georganiseerd. Bij belangstelling kan een ieder dit privé regelen door de kontaktpersoon voor een inventarisatie-terrein te benaderen. Een overzicht staat tijdens de vergadering op het bord en zal ook in de Mourik verschijnen.

-Olof Nieuwenburg zou graag een depot zien waar tentoonstellingsmateriaal beschikbaar zou liggen. Dit om dublures te voorkomen. Johan Thissen zegt dat hiervoor al ruimte bestaat in het Natuur Historisch Museum. Tegen half elf wordt het formele deel van de avond besloten.

VELDWAARNEMINGEN nov.-dec. 1984

Roodkeelduiker	18-11	1 onv. ex. Grindgat Weurt (Rb). Gehele week aanwezig
Dodaars	16-12	13 ex. 't Haventje-Ooypolder (PB)
Roodhalsfuut	22-12	6 ex. Plasmolen-Mook (div. wrn.)
Kuifduiker	10/11-11	1 ex. Kraayenbergse plassen (div. wrn.)
	15/27-12	5-7 ex. Plasmolen Mook (div. wrn.)
Aalscholver	17/30-11	1-10 ex. Mazenburg Heyen (div. wrn.)
	11-11	7 ex. overvl. Kraayenbergse plassen (RP,TB) + 180 ex. Kaliwaal-Ooypolder (CS)
	27-12	+ 400 ex. Millingerwaard (RP)
Roerdomp	2-12	1 ex. Oude Waal-Ooypolder (RP)
Grote Zilverreiger	10-11	1 ex. naar ZZW Holdeurn (FS)
Geelpootzilvermeeuw	13-11	1 ex. Millingerwaard (Rb), zowel in de Baltische Zee als de Middellandse Zee komen Zilvermeeuwen met gele poten voor
Ooievaar	15/24-11	1 ex. Elst langs spoorlijn (FN)
Kleine Zwaan	dec.	max. 85 ad., 26 juv. Horddonken Vortum (DH)
	21-12	32 ex. Vogelenpas Beers (LG)
	30-12	47 ex. Beuningse/Ewijkse Veld (Ha)
Wilde Zwaan	16/21-11	2 ad. Horddonken Vortum (DH)
Rietgans	3-11	17 ex. naar W. Millingerwaard (PB)
	11-11	15 ex. overvl. Kraayenbergse plassen (RP,TB)
Kolgans	25-11	40 ex. Erlecomse Waard (CS)
Brandgans	16-12	1 ex. Kaliwaal-Ooypolder 2 ex. tussen Kleyen en Wyler 1 ex. Leukermeer-Bergen (Lb.) (div. wrn.), was op 24-12 nog aanwezig.
Bergeend	18-11	1 ex. Mazenburg Heyen (FA)
Smient	9-11	2 p. Oude Maasarm Boxmeer (MA)
	10-11	3 ex. Kraayenbergse plassen (LG)
	16-12	1500 ex. Kaliwaal-Leeuwen (RvT)
	27-12	3 00, 2 ♂♂ Plasmolen Mook (MT,JJ)
Krakeend	3-11	2 ex. brug Maas Linden (RP)
	9-12	2 00 Ewijkse Veld, 1 p. Berendonck (Ha)
Wilde Eend	25-11	+ 3500 ex. Kaliwaal-Ooypolder (PB)
Pijlstaart	24-11	en 1-12 1 0 Oude Maasarm Boxmeer (MA)
	25-11	+ 50 ex. Kaliwaal-Ooypolder
Eidereend	nov. dec.	4-5 ex. Waal-Ooypolder 2 ex. Maas Stuw Sambeek
	18-11	2 ♂♂ Grindgat Weurt (Rb)
Grote Zeeëend	17-11	1 ex. Waal 4L, 8 ex. Waal 6L, 4 ex. Waal 8L (RvT)
	15-12	3 ex. Maas 15R (RvT)
	16-12	1 0 Leukermeer Bergen (Lb.) (DH)
	22-12	1 ex. Kraayenbergse plassen (LG)
	28/29-12	1 0 Groene Heuvels Bergharen (Rb) In 1984 zijn er meer exemplaren waargenomen dan in 11 jaar daarvoor samen.
Nonnetje	29-12	180 00, 96 ♂♂ Kaliwaal-Ooypolder (CS)
Grote Zaagbek	17-11	2 00 ⁺ naar N. Paesplas Gennep 1 p ⁺ naar Z. Maas Middelaar (div. wrn.)
	26-12	77 ex. Oude Waal-Ooypolder (Ha)
Ruigpootbuizerd	7-11	1 ex. Vortumse bos (DH)
	17-11	1 ex. Groeningse bergjes (RP)
	18-11	1 ex. Circul van de Ooy (OH,MD)

Smelleken	11-11	1 0 Kraayenbergse plassen (FA,RP,TB)
	17-11	1 ex. Maas 17L (RvT)
	9-12	1 ♂ Wylerbaan Groesbeek (LE)
Slechtvalk	19-12	1 ♂ Dukenburg Nijmegen door woonwijk (FH)
Waterral	10-11	1 ♂ Reichswald Milsbeek (JB,Re,WV)
Kraanvogel	9-12	1 ex. Berendonck (Ha)
	7-11	meer dan 30 ex. Heilige Stoel Wychen naar ZZW 7.27 uur (RG)
	14-11	125 ex. naar ZW 13.00 uur Vierlingsbeek (TB)
	15-12	76 ex. naar ZW ten oosten van Oeffelt (RP,HV) + 70 ex. naar ZW centrum Boxmeer (FA)
Scholekster	15-12	3 ex. Grindgat Weurt (CS)
Goudplevier	3-11	230 ex. Millingerwaard (PB)
	5-11	+ 250 ex. Groene Heuvels Bergharen (Rb)
	16-11	2 ex. Horddonken Vortum (DH)
	17-11	20 ex. overvl. stuw Afferden (GS,JJ,WV)
	19-11	15 ex. naar ZW Hatertse Vennen (FS)
	25-11	1 ex. Hertogswetering Reek (RP)
	1-12	176 ex. Erlecomse Waard (Hs)
	9-12	3 ex. Groene Heuvels Bergharen (Ha)
	17-12	20 ex. Maas 14R, 4 ex. Maas 16R (RvT)
Kievit	11-11	9000 ex. Erlecomse Waard/Kaliwaal-Ooypolder
	16-12	8100 ex. idem (FRN)
	29-12	1 ex. overvl. idem (FRN)
Bonte Strandloper	9-11	6 ex. Erlecomse Waard/Kaliwaal-Ooypolder (CS)
Kemphaan	dec.	16-35 ex. Erlecomse Waard/Kaliwaal (div. wrn.)
Bokje	19-11	1 ex. Bruuk (DV)
	9-12	8 ex. Berendonck. 1 ex. Wezelse Veld (Ha)
	16-12	6 ex. Berendonck (Ha)
Watersnip	15-12	145 ex. Uiterwaarden Deest (RvT)
Houtsnip	23-11	1 ex. Nergena-Nord Reichswald (DV)
	29-11	1 ex. staatsbossen St. Anthonis (FK)
	2-12	2 ex. Bruuk (GM,RZ,JJ)
Wulp	nov.-dec.	10-50 ex. Mazenburg Heyen e.o. (div.wrn.)
Zwarte Ruiter	25/26-11	1 ex. Erlecomse Waard (MD,OH,PB)
Groenpootruiter	23-12	1 ex. r. Bisonbaai-west (PB) Decemberwaarnemingen van deze soort zijn zeer zeldzaam. De enige andere decemberwaarneming uit het grote rivierengebied stamt uit 1966: 15-12 11 ex. overvl. Nijmegen (Reijnen)
Witgatje	nov.-dec.	14-15 ex. Leigraaf/Rem Groesbeek (div.wrn)
Oeverloper	12-12	2 ex. Bisonbaai-Ooypolder (Rb)
IJsvogel	nov.	21 waarnemingsplaatsen
	dec.	12 waarnemingsplaatsen
Zwarte Specht	4-11	1 ex. r. Tongelaer Mill (LG)
Boomleeuwerik	2-12	4 ex. Bergse Heide (OH)
Oeverpieper	2-12	3 ex. Bisonbaai (Ha)
	7/13-12	1 ex. uiterwaarden Beuningen (Rb)
Zwarte Roodstaart	2-11	1 0 Lindenholt (HM)
	11-11	1 ♂ pont Vierlingsbeek (DH)
Zwartkop	25-11	1 ♂ Maas-Waalkanaal Hatert (FS)
	28-12	1 ♂ tuin Beuningen (Rb)
Tjiftjaf	10-11	1 ex. Nederrijk (FS9)
	10/12-11	tuin Beek (Hs)
	25-11	2 ex. uiterwaarden Beuningen (Rb)
	27-12	1 ex. tuin Boxmeer (MA)
	29-12	1 ex. Vormerplas Wychen (br)
	8-11	1 ex. Groenlanden (OH)
Vuurgoudhaantje	10-11	1 ex. Broekant Beers (LG) 1 ex. Tongelaer Mill (RP)
	9-12	woonwijk Wychen (ED)
	10-12	1 ex. Kraayenbergse plassen (RP)

Baardmannetje	6-12	2 groepjes rietveld voor Tiengeboden(Ooy)(OH)	
Klapekster	4-11	1 ex. Springberg Bergerheide (RG,HG)	
	11-11	1 ex. Heerenven (de Hamert) (Hs)	
Bonte Kraai	4-11	1 ex. overvl. Tongelaer Mill (RP)	
	10-11	Reichswald Milsbeek (WV,JB)	
	2-12	1 ex. naar Z. Bisonbaai (Ha)	
	12-12	12 ex. Heerenvenweg Hamert (Hs)	
	19-12	1 ex. Elshofcollege Nijmegen (FH)	
Putter	30-12	35 ex. Groene Heuvels Bergharen (Ha)	
Frater	9-11	4 ex. grindgat Appeltern (Rb)	
	18-11	18 ex. uiterwaarden Beuningen (Rb)	
	25-11	3 ex. Beredonck (Ha)	
	30-12	40 ex. Groene Heuvels Bergharen (Ha)	
Goudvink	25-12	1 ex. r. Groeningse bos (DH)	
Appelvink	26-12	1 ex. Maas-Waalkanaal Hatert (FS)	
Sneeuwgors	5-11	1 ♂ Groene Heuvels Bergharen (Rb)	
De rubriek EXOTICA			
Canadese Gans	17-11	1 ex. Maas 15R	
	15-12	2 ex. Maas 15R (RvT)	
Carolina-eend	25-11	1 ♀, 1 ♂ Oude Maasarm Boxmeer, 1 ♀ Sambeekse Uitwatering (MA,DH)	
Casarca	nov.-dec.	1 ex. Kaliwaal-Ooypolder e.o.	
Muskuseend	9-12	2 ex. Leigraaf Groesbeek (div. wrn.)	
	15-12	1 ex. grindgat Weurt (RvT)	
Mandarijneend	15-12	1 ♀ Plasmolen Mook (JJ)	
Nijlgans	17-11	5 ex. Maas 16L (RvT)	
	18-11	6 ex. Afferdense Waard (DV)	
		67 ex. Ooypolder (div. wrn)	
	25-11	4 ex. Berendonck (Ha)	
Witkopeend	16-12	(waarschijnlijk ontsnapt ex.) 1 ♂ Leukermeer Bergen (Lb.) (DH)	
Zwarte Zwaan	17-11	4 ex. Ooypolder (RvT)	
Rb	R. Bouwman	JJ J. Jacobs	GS G. Spickman
PB	P. Brouwer	Ha W. Hagemeyer	FS F. Snel
RP	R. Pahlplatz	OH O. v. Hoorn	Hs echtp. Hermsen
TB	T. v.d. Berg	MD M. v. Dongen	FRN F.&R. Nillesen
CS	C. v. Swaay	LE L. Engels	DV D. Visser
FN	F. Nillesen	FH F. Hustings	FK F.v.Kalleveen
DH	D. Heg	JB J. Builtjes	GM G.Muskens
LG	L. Geraets	Re M. Reijnders	RZ R.Zollinger
FA	F. Arts	WV W. Verpoort	HM H. Meekes
RVT	Rivierentelling	RG R. Gorissen	br J.v.d. Brugge
MT	M. Teunissen	HV H. de Vries	ED E.v.Dijk
			HG H. Gorissen

Alle inzenders weer van harte bedankt.
De volgende afleverign zal de maanden januari en februari beslaan.
Hopelijk zijn niet alle vogelaars bij de warme kachel blijven zitten,
maar hebben ze de kou getrotseerd om de ogels ook in een echte
winter op te zoeken.
Vooral waarnemingen en tellingen van ganzen en van vogels, die te
lijden hebben gehad van de vorst, zoals Blauwe Reigers en IJsvogels,
zijn welkom.

Waarnemingen inzenden aan het bekende adres, graag zo snel mogelijk
na het verschijnen van deze Mourik.

Peter Brouwer
Pater Burgmanstraat 49
6522 EH Nijmegen
tel. 080-220618

LANG WEEKEND CAP GRIS NEZ 5 t/m 7 oktober 1984

Het lange weekend op Cap Gris Nez was boeiend. Deze Cap is het puntje van Frankrijk, dat het dichtst bij Engeland ligt. Je kunt zowaar dorpjes en masten op de Engelse kliffenkust zien liggen, waar men uitkijkt over het smalste stukje Kanaal - nog altijd enkele tientallen kilometers. Vele zeevogels op trek uit het noorden moeten door deze "trechter" op weg naar de Atlantische Oceaan. De Cap Gris Nez is een heuvel met een vrij steile afloop naar zee. Bovenop staat een vuurtoren. Vanaf vrij beschutte - als de wind uit oostelijke richtingen waait - plateautjes op de naar beneden glooiende grashelling, voordat het definitief steil afloopt, heeft men een uitstekende kijk op het Kanaal en de zeetrek aldaar. De wijde omgeving bestaat uit bouwland met heggen en bosjes, vooral rond de vele bunkers. Ten noorden van de Cap loopt een smal strand met een fraaie duinenrij, 'n rustplaats voor trekvogeltjes. Er werden ruim 110 soorten vogels gezien. Het weer was niet veelbelovend, maar na een winderige en zeer natte zaterdagochtend klaarde het zienderogen op en bleef het verder zonnig, droog en niet te koud. Hier volgt een impressie van wat er is gezien.

Zeetrek

Op 6 oktober werd van 8.00 tot 17.00 geteld (gekeken eigenlijk, maar gekeken én geteld door mij). De letter achter het aantal vogels stelt de trekrichting voor.

33 Z(-W) "zeeduikers" - 1 Z roodkeelduiker - 7 N + 6 Z grauwe pijlstormvogels - 5 Z noordse pijlstormvogels - 1 Z noordse stormvogel - 174 Z rotganzen - 354 Z + 117 N + 7 ZW zwarte zeeëenden - 2 ZW + 1 Z wintertalingen - 14 Z bergeenden - 1 Z aalscholver - kuifaalscholver vlak langsvliegend naar zuid - 740 Z + 3 N + 2 t.p. "alk"/"zeekoet" - 2 Z zeekoet - 86 Z + 1 ZW + 17 N kleine jagers - 1 Z middelste jager - 4 Z grote jagers - 12 Z + 12 N grote sterns - 7 WZW + 18 ZV scholeksters - tientallen drieteenmeeuwen - 33 + ? dwergmeeuwen - 2 zwartkopmeeuwen - 3 Z zilverplevieren - 3 goudplevieren - 3 drieteenstrandlopers - 1 WZW velduil hoog overvliegend - middelste zaagbek - roodhalsfuut t.p. - honderden jan van genten.

Op 7 oktober werden van 8.00 tot 10.30 geteld:

5 Z + 1 N + 1 NW "zeeduikers" - 1 Z parelduiker - 3 Z rotganzen - 186 Z + 83 N zwarte zeeëenden - 3 Z + 3 N grote zeeëenden - 4 Z aalscholvers - 111 Z + 2 N "alk"/"zeekoet" - 4 Z + 2 N kleine jagers - 1 Z middelste jager - 1 N + 1 Z grote jager - tientallen noordse sterns, dwergmeeuwen en drieteenmeeuwen - grote sterns - 5 wulpen - 1 Z grote gele kwikstaart (ook verscheidene gezien in omtrek) - honderden spreeuwen - vinken, kneuen, Kieviten, graspiepers, veldleeuwertiken - honderden jan van genten. Vooral de kleine jagers wilden eens dicht onder de kust komen en achtervolgden soms op spectaculaire wijze meeuwen en sterns met voedsel.

Omtrek

Ook in de omgeving van Cap Gris Nez was van alles te beleven. Van de vele soorten (zang)vogels zijn vermeldenswaard: blauwe kiekendief, smelleken, boomvalk, dood ex. kleine plevier, waterral, kerkuil, ijsvogel, kempahaan, cetti's zanger, barnsijs, frater, sneeuwgors, cirlgors, grauwe gors. In de bosjes (rond bunkers) hielden zich honderden zangvogeltjes op: vinken, putters, kneuen. Op de velden zaten graspiepers, paapjes, patrijzen. Van alle kanten werd - met veel ongenoegen - melding gemaakt van jagers en van gevonden hulzen. Slachtoffers waren o.a. 2 drieteenstrandlopers.

Dick Heg,
Groeningen

VERSLAG FLEVOLAND EXCURSIE

Op 10 februari vertrok er een busje met daarin 10 dik ingepakte VWG-ers richting Flevopolder. Met een mooie zonsopgang reden we over de Harderdijk de vogels tegemoet. Fanatiek werden er ruiten gekrapt, geveegd, geschuurd om het ijs er vanaf te krijgen, de ruit bleef dan + 1 seconde open voordat hij weer dicht zat. Al rijdende werden de eerste Blauwe Kieken en 1 Smelleken (dat toch een Sperwer bleek te zijn) gezien. Toen reden we richting Groene-woudeseweg, waar we 3 Ruigpootbuizerden, 1 O Smelleken, 2 Haviken, 1 O Blauwe Kiek en 7 Buizerden zagen. Er was hier veel prooi in de vorm van Holenduif aanwezig. Even later zagen we weer 2 Ruigpoot-buizerden en op de Eemmeerdiijk de allereerste Grutto. Een geplette Houtsnip werd met groot plezier door William Verpoort meegenomen (voor zijn verzameling platte vogels) ook 1 Witgatje tot genoegen van Dick Heg. Een zeer verse dode Blauwe Reiger werd ook meegenomen voor het museum. Toen reden we weer verder. In het verlengde van de Torenvalkweg zagen we 10 Canadese Ganzen bij een grote groep Wilde Zwanen, ze zaten niet ver weg en lieten zich een tijd goed bekijken, richting Oostvaardersplassen zagen we de 6e Ruigpootbuizerd rondvliegen ook kwam er nog 1 Kievit overvliegen. "De Hut" was uitgebreid met een tweede deur en een nieuw pad naar de hut toe, het logboek was ook verdwenen. De Flevocentrale was goed voor 2 duikers spec., de enige 3 Krakeenden deze dag en een enorme berg dode vogels (allen ingevroren en zeer vers) waaronder + 30 Futen, 5 Kuifeenden, 10 Meerkoeten, 1 Brilduiker, 2 Aalscholvers enz. ook hier werden weer diverse beesten aan de lijkenverzameling toegevoegd. De zwanen kwamen deze dag bijzonder goed uit de bus: 108 ad. en 25 juv. Kleine Zwanen, 56 ad. en 6 juv. Knobbelswaan, 174 ad. en 27 juv. Wilde Zwaan. In totaal werden 61 soorten gezien.

Jan Jacobs
Stekkenberg 77
Groesbeek

GROTE TRAPPEN BIJ TEUGE

Op de heenweg naar Zuidelijk Flevoland liet M. Koning weten dat er grote trappen waren waargenomen bij Teuge (Apeldoorn) en omdat Teuge vlak langs onze route lag, zijn we naar de plaats van waarneming gerreden. Na wat geïnformeerd te hebben bij de plaatselijke bevolking zijn we bij de plaats van bestemming terechtgekomen. Het bleek dat de vogels fourageerden in een weilandje achter een boerderij. De weg naar de boerderij toe was afgesloten. Er was een touw gespannen om de "stroom" van bezichtigers tegen te houden. Toch hadden we erg veel belangstel-ling voor de Trappen dus we zijn over de barricade gestapt en naar de boerderij gelopen. Achter de boerderij stonden enige enthousiaste vogelaars die foto's maakten van de Grote Trappen. Het ging hier om een onvolwassen ♂ en een adult ♀ die niet erg schuw waren (:). We konden ze tot ± 7 meter benaderen en dus goede foto's maken.

Edward Jans
Schaarweg 13
5438 AJ Gassel

P.S. Dit was een andere excursie dan die van 10 februari (red.)

SMELLEKEN SLAAT KIEVIT

Op 30 december jongstleden bezocht ik "de Ven", een buitendijks natuurreservaatje tussen Andijk en Enkhuizen, bestaande uit drassig weiland, een verlandde kreek met brede rietkraag en de met kreupel-hout begroeide restanten van een oud waterwinningsproject. Juist toen ik mijn hoofd boven de dijk uitstak, vloog een vogel af vanuit het bosje. Vanwege grootte en golvende vlucht waren mijn eerste gedachten: 'een grote lijster; nee, te groot; toch een grote lijster' tot de 'grote lijster' een eenzame, opvliegende kievit aanviel, die nog net een schrille kreet kon slaken voor hij werd geslagen door het smelleken - intussen wel duidelijk - dat met buit ter aarde stortte, waarna op de grond een korte worsteling volgde van circa ½ minuut. Toen was het pleit beslecht en het adulte ♂ smelleken schermd zijn prooi af met één uitgespreide vleugel. Na een paar minuten ging ik verder, maar even verder weer op de dijk gekomen, kon ik geen spoor meer van prooi of predator ontdekken. Nieuwsgierig te weten of de kievit er alsnog in geslaagd was te ontsnappen besloot ik het veld af te zoeken en na veel moeite vond ik enige borstveertjes en wat druppels bloed, verder niets. Vervolgens inspecteerde ik het op ca. 100 m afstand gelegen bosje, waar inderdaad de verse pluk-rest lag, met veel lichaamsveren van een vermoedelijk adulte kievit; het smelleken zelf was alweer met zijn buit gevlogen. Bovendien lag er vlakbij het bosje een geslagen tweedejaars stormmeeuw, die misschien 2 dagen eerder was gedood en over enige meters afstand was versleept: het borstbeen was licht gekarteld, de ribben nog intact, kop foetsie. Bewijs dat de stormmeeuw door het smelleken werd geslagen, heb ik niet, al is de plaats, vlakbij het slaap- en observatiebosje van de jager wel verdacht.

Het slaan van dergelijke grote prooien mag vrij ongewoon worden genoemd. In de literatuur (die Vögel Mitteleuropas, the Birds of the Western Palearctic) werden prooien tot de grootte van lijsters genoemd. Onder 713 onderzochte prooidieren bij horsten in Noorwegen vond Hagen (1952) 95% vogels, waarvan 27,3 % (gras)piepers, 19,7 % lijsters, 11,9 % tapuiten, 9% vinkachtigen en slechts 4,6% grote plevieren (vooral goudplevieren, morinellen) + 18 andere Limicolen tot de grootte van een houtsnip. Vooral jonge vogels werden geslagen. Als grootste prooien worden verder genoemd een groene specht en een jonge auerhoen van ca. 300 gram. Geen onderscheid is gemaakt in prooien van ♂♂ of ♀♀.

Ten slotte één vergelijking van de gemiddelde lichaamsgewichten: smelleken ad. ♂ 155-180 gr (M 167,5 gr.), wintergewicht Kievit (Glutz) gemiddeld 230 - 250 gram in de herfst-voorwinter en stormmeeuw 2e jaars 395 gram (winter, 17 ex. gevangen op Texel). Het smelleken heeft dus tenminste zijn eigen lichaamsgewicht aan buit over een vliegafstand van 100 m versleept. Zelfs als we er vanuit gaan, dat hij tot de forsere, ijslandse vorm Falco columbarius subaeson, die wel in onze streken overwintert, behoort (gewicht ca. 200 gram) blijft het een sterk staaltje.

De golvende vlucht kan ontstaan zijn door het krachtige aanzetten van het smelleken, terwijl het verslepen van zijn prooi naar de beschutting van het bosje in verband kan staan met een ♀/juv. blauwe kiekendief, die er ook haat jachtterrein had.

Literatuur.

Glutz von Blotzheim e.a. 1971. Handbuch der Vögel Mitteleuropas 4.
Cramp e.a. 1980. The birds of the Western Palearctic II.
Cramp e.a. 1983. The birds of the Western Palearctic III.

Dick Visser, Bruuk 122, Groesbeek

Inleiding

In dit artikel wordt een overzicht gegeven van zes jaar broedvogelonderzoek in het Oosterhoutse Bos. Slechts een deel van de resultaten wordt gepresenteerd. Hiermee wordt getracht om een indruk te geven van de interpretatie-mogelijkheden, die een jarenlange intensieve inventarisatie biedt. Het zal duidelijk worden dat een dergelijk, afgelegen rivierbosje een aantrekkelijk object is om, wat betreft vogels, op verschillende manieren te bestuderen.

In de periode 1979 t/m 1984 werd het gebied intensief geïnventariseerd door Dick van Dorp en Raymond Schuurkes. Ook in 1973 vond een uitgebreid onderzoek plaats naar de vogels van het Oosterhoutse Bos (van Dorp, 1974). Daarnaast was het gebied één van de onderzoeksobjecten bij een onderzoek naar de relatie tussen vegetatie en broedvogelsamenstelling van een aantal landgoedbossen in het rivierengebied (van Dorp, 1982). Vanaf 1957 bestudeert het Instituut voor Oecologisch Onderzoek de broed- en populatiebiologie van de kool- en pimpelmees. Hier-voor zijn sinds 1957 vele tientallen nestkasten in het bos aanwezig; vanaf 1967 bedraagt het aantal ruim 130. Op ons verzoek werden in 1982, door hetzelfde instituut, winterkoningen geringd. Dit bood de mogelijkheid om de activiteiten van de winterkoning over een langere periode te bestuderen.

Het Onderzoeksgedebied

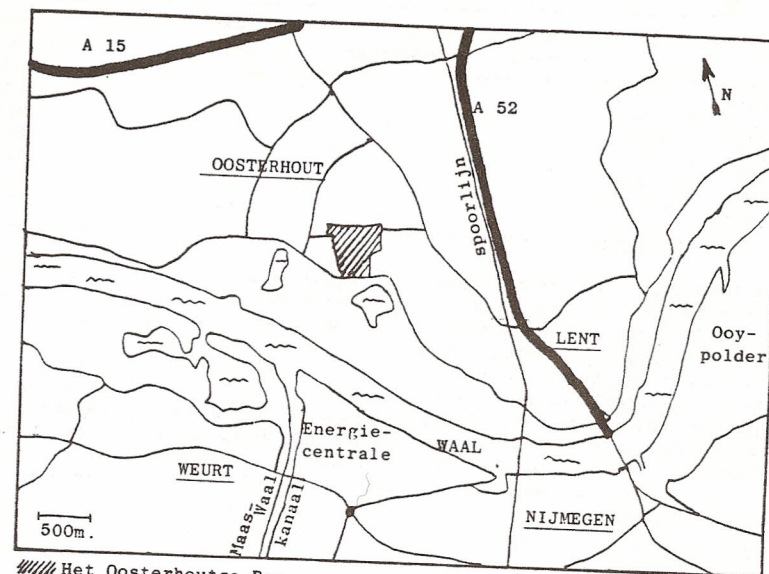
Het Oosterhoutse Bos (gemeente Valburg) ligt aan de noordelijke Waaloever tussen Lent en Oosterhout. In figuur 1 wordt een situatieschets gegeven. Dit kleine landgoedbos is privé-eigendom van baron van Boetzelaer en is opgesteld voor het publiek voor wandeling op wegen en paden. Het buitengoed is enkele honderden jaren oud, hoewel het landhuis in de vorige eeuw opnieuw is opgebouwd, omdat het verwoest was door een overstroming van de Waal.

De totale oppervlakte van het landgoed is circa 22 hectare en bestaat voor 18ha. uit bos. De inventarisaties beperkten zich in het algemeen tot dit bosgedeelte. Karakteristiek en typerend zijn de grote stukken zeer oud eikenbos. De aanwezige eiken zijn rijk aan zogenaamde "eikeloter" en op veel plaatsen begroeid met klimop. Samen met struiken (vlier) en kruiden (brandnetel) en dood hout vormen deze eiken een rijk gestructureerd en gevarieerd bos. De overige 4 ha. wordt ingenomen door het landhuis met tuincomplex en paardestallen, en een boerderij met belendende veestallen. Het parkachtige karakter van het landgoedbos is eigenlijk alleen nog bewaard gebleven in de tuinen het arboretum. Figuur 2 geeft een schematische indeling van het gebied.

Het gangbare onderhoud bestaat voornamelijk uit het verwijderen van omgevallen bomen, dood hout en indien nodig jonge, opkomende bomen. De iepenziekte maakte het noodzakelijk dat vanaf 1978 zieke iepen jaarlijks werden gekapt. Vooral langs de westelijke rand van het gebied veroorzaakte dit veranderingen in de vegetatie. Deze bestrijdingsmethode leidde er toe dat in het najaar van 1983 aan de noordwestelijke zijde een brede rand (50 m) vrijwel geheel werd gekapt. Tegelijkertijd werd in het zuidelijk deel het populierenperceel (zie fig. 2) van bomen en meidoornstruiken ontdaan. Beide stukken zijn beplant met eiken. Gedurende enkele jaren zullen hierdoor enkele kaalkapperpercelen aanwezig zijn.

Methode van onderzoek

Het gebied werd op broedvogels geïnventariseerd volgens de zogenaamde karteringmethode. De inventarisatieperiode lag in alle jaren tussen begin maart en half juli, waarbij de werkelijke inventarisatie tochten plaatsvonden tussen half maart en eind juni. Iedere inventarisatie startte ongeveer een half uur voor zonsopgang en duurde gemiddeld 2½ - 3 uur. In 1979 t/m 1982 werd het gebied tijdens iedere tocht driemaal met 2 personen doorkruist; in 1983 en 1984 was dit tweemaal door steeds 1 persoon. In de onderstaande tabel worden de inventarisatie-activiteiten samengevat. Het is duidelijk dat de waarnemings-



Figuur 1 : Ligging van het onderzoeksgedebied.



Figuur 2: Schematische indeling van het terrein.
 1: oud, structuurrijk eikenbos; 2: esdoornopstanden; 3: jonge en oude beuken; 4: essen; 5: hoog, opgaande populieren met veel ondergroei; 6: oudere sparrenopstand; 7: arboretum met coniferen en sparren; 8: boerderij met stallen; 9: landhuis met tuincomplex; 10: weilanden

Tabel 1: Overzicht van de inventarisatie-activiteiten

jaar	aantal bezoeken	aantal rondgangen	bezoektijd (uren)	maninventarisatie uren
1979	-	-	79	87
1980	15	45	53	83
1981	17	49	53	88
1982	15	44	62	79
1983	13	26	38	38
1984	13	26	37	37

intensiteit (uitgedrukt in maninventarisatie uren) in de periode 1979 - 1982 ruim tweemaal zo hoog is als in 1983 en 1984.

In maart 1982 werd door het Instituut voor Oecologisch Onderzoek een aantal winterkoningen met behulp van mistnetten, gevangen en geringd. De ringcode bestond uit een aluminiumring om één poot en een 2- of 3-kleurenring om de andere poot. In totaal werden 13 winterkoningen geringd. De activiteit van deze exemplaren werd vanaf maart 1982 t/m februari 1983 vrijwel wekelijks gevolgd. Verspreiding, gedrag, nestplaatsen en aantal jongen werden hierbij geregistreerd. Zowel in 1983 en 1984 gebeurde dit slechts tijdens de inventarisatietochten.

De aanwezige nestkasten werden door het I.O.O. jaarlijks gecontroleerd op broedgevallen.

Resultaten

Broedvogelsamenstelling

Binnen het kader van dit artikel is het niet zinvol om uitgebreid in te gaan op alle resultaten van de vele jaren onderzoek. Er wordt slechts volstaan met het presenteren van een aantal interessante en informatieve aspecten van de onderzoeksgegevens. In tabel 2 wordt een overzicht gegeven van de vogelsoorten waarvan gedurende de onderzoeksperiode minstens éénmaal één of meerdere territoria zijn vastgesteld. Het betreft hier in totaal 48 vogelsoorten, die dus met vrij grote zekerheid ook in het gebied broeden of hebben gebroed. In het algemeen kan worden gesteld dat de genoemde soorten karakteristiek zijn voor landgoedbossen in het oostelijke rivierengebied. Het voorkomen van een groot aantal aan bossen gebonden soorten in het rivierengebied is beperkt tot de oude loofbossen van landgoederen, buitenplaatsen en parken (van Dorp, 1982). Voorbeelden hiervan in het Oosterhoutse Bos zijn: bosuil, kleine bonte specht, glanskop, boomklever en appelvink. Daarnaast kunnen als interessante doortrekkers worden genoemd: wespandief, houtsnip, vuurgoudhaan, boompieper, fluitier en spotvogel. Opvallend is het feit dat de laatste jaren sperwer, buizerd en kramsvogel zelfs tot in juni in het bos verblijven. Voor de kramsvogel is dit een aanwijzing dat deze soort zich ook in de omgeving van het Oosterhoutse Bos als broedvogel heeft gevestigd. De (nog) aanwezige boomgaarden in de buurt bieden immers een geschikt biotoop voor deze soort. Op andere plaatsen in het Vogelwerk-groepgebied heeft de kramsvogel in 1984 met zekerheid gebroed.

In tabel 3 worden enkele vogelsoorten vermeld waarvan het voorkomen in de periode 1979-84 een opvallend verloop had. De vestiging en toename van het aantal territoria van wilde eend en fazant vallen op. Mogelijk heeft een afname van de jachtdruk in de omgeving van het bos deze ontwikkeling mogelijk gemaakt. Volgens "Vogels van de grote rivieren" (van den Bergh e.a., 1979) is de verspreiding van bosuil, boomklever, kleine bonte specht, glanskop en appelvink in het Rijk van Nijmegen en omstreken hoofdzakelijk beperkt tot het stuwwallen- en dekzandengebied van de gemeente Nijmegen, Groesbeek en Heumen. De bosuil is echter ook een typische soort voor landgoedbossen en komt reeds jaren achtereenvolgens in het Ooster-

Tabel 2: Vogelsoorten met territoria in het Oosterhoutse Bos in de jaren 1979-1984 (n=48)

wilde eend	winterkoning	glanskop
torenvalk	heggemus	matkop
boomvalk	roodborst	pimpelmees
fazant	nachtegaal	koolmees
holenduif	gekraagde roodstaart	boomklever
houtduif	merel	boomkruiper
turkse tortel	zanglijster	wielewaal
tortelduif	grote lijster	vlaamse gaai
koekoek	tuinfluiter	ekster
bosuil	zwartkop	kauw
ransuil	tjiftjaf	zwarte kraai
grote bonte specht	fitis	spreeuw
kleine bonte specht	goudhaan	+huismus
+boerenzwaluw	grauwe vliegenvanger	ringmus
+huiszwaluw	bonte vliegenvanger	vink
+witte kwikstaart	staartmees s	appelvink

+ :broedvogel in de aanwezige bebouwing

houtse Bos voor met één paar. Ook de kleine bonte specht is zo'n typische tegenwoordiger van vele landgoedbossen. Gedurende de onderzoeksperiode blijkt deze soort in het Oosterhoutse Bos zelfs toe te nemen: in 1984 zijn 3 territoria aanwezig. De vestiging van de boomklever in 1979 en de uitbreiding van het aantal territoria in 1983 en 1984 tot 3 geeft aan dat het deze soort "goed gaat". De laatste waarnemingen van broedgevallen van voor 1979 dateren uit 1967 en 1968. Mogelijk is dit een aanwijzing voor een sterke toename van de boomklever in het hoofdiverspreidingsgebied op de Nijmeegse heuvelrug. Opvallend is ook de grote dichtheid van de glanskop (7-8 territoria op 18 ha.), hoewel het aantal sinds 1979 duidelijk afneemt. Dit kan mede verklaard worden door het op steeds grotere schaal verwijderen van zieke iepen en de omliggende vegetatie. Zowel appelvink als bonte vliegenvanger komen onregelmatig als broedvogel in het Oosterhoutse Bos voor. Voor de appelvink is dit enigszins merkwaardig omdat deze soort nogal plaatsgebonden is. De onregelmatige aanwezigheid van de bonte vliegenvanger hangt samen met het landelijke, invasieachtige voorkomen in sommige jaren, bijv. 1982. Andere broedgevallen in nestkasten zijn waargenomen in 1966, 68, 71, 75, en 80. De nachtegaal valt op door de afwezigheid in 1983 en 1984. In 1984 is dit mede toe te schrijven aan het verwijderen van de vegetatie op plaatsen waar de soort in voorafgaande jaren wel aanwezig was. Uit mondelinge mededelingen van diverse inventariseerders blijkt echter dat 1984 in het Rijk van Nijmegen in het algemeen een slecht jaar was voor de nachtegaal. Ook in 1973 was deze soort afwezig in het Oosterhoutse Bos (van Dorp, 1974). De gekraagde roodstaart is alleen in 1980 t/m 1983 met één of twee territoria aanwezig geweest. De laatste waarneming daarvoor dateert uit 1973. Zowel voor de gekraagde roodstaart als de nachtegaal is dus een geschikt habitat aanwezig. Mede door de plaatstrouw van deze zomervogels aan hun geboorte grond is het verwonderlijk dat ze niet jaarlijks aanwezig zijn. Eén van de belangrijkste oorzaken hiervan zal dan ook het niet overleven van de trek van en naar de overwinteringsgebieden zijn.

Zoals reeds in de inleiding werd vermeld zijn sinds 1967 ruim 130 nestkasten aanwezig. Het zal duidelijk zijn dat de broedvogelsamenstelling hierdoor op vele manieren wordt beïnvloed. Jaarlijks blijkt gemiddeld meer dan driekwart van de nestkasten bezet te zijn door ringmus, kool- en pimpelmees. De koolmees bezet jaarlijks gemiddeld ruim 30 nestkasten en de pimpelmees circa 20. Het aantal door ringmussen bezette nestkasten varieert nogal en is maximaal ruim 50 (1972, 73, 77, 81) tot 60 (1974, 78). Zowel de ringmus als de koolmees broeden

Tabel 3: Aantal territoria* van enkele vogelsoorten in het Oosterhoutse Bos.

	1979	80	81	82	83	84
wilde eend	-	1	3	4	4	2
fazant	+	1	2	3	3	4
tortelduif	2	+	1	-	2	+
bosuif	1	1	1	1	1	1
kleine bonte specht	1	1	1	2	2	3
nachtegaal	2	2	2	2	-	-
gekraagde roodstaart (1973)	-	1	1	2	2	-
fitis	+	+	+	+	1	+
goudhaan	-	-	+	1	+	+
bonte vliegenvanger (1975)	+	+	2	2	+	+
glanskop	7	7	8	6	5	4
boomklever (1968)	+	1	2	2	3	3
appelvink	1	-	-	1	-	-

* : maximale aantal

() : laatste voorafgaande broedjaar

+ : waargenomen als doortrekker

- : niet waargenomen

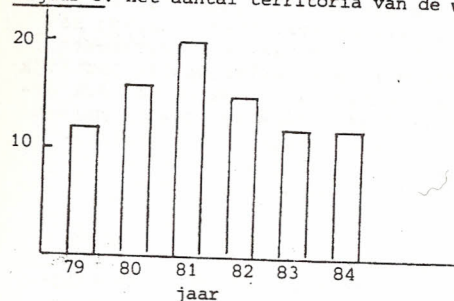
vrijwel uitsluitend in deze nestkasten, terwijl de pimpelmees ook regelmatig in natuurlijke holten broedt. Er blijkt een overmaat aan nestkasten te zijn, waardoor het aantal broedparen en de dichtheid van de genoemde soorten sterk toeneemt. Hierdoor wordt de concurrentie om natuurlijke holten verminderd. Dit leidt er toe dat ook andere holtebroeders een ruime kans krijgen om zich te vestigen in de oude loofhout percelen. De boomkruiper bezet jaarlijks gemiddeld circa 15 territoria, de grauwe vliegenvanger ongeveer 6. De overmaat aan nestkasten maakt het tevens mogelijk dat ook de bonte vliegenvanger regelmatig in het bos broedt. Verwonderlijk is dat de boomklever pas sinds 1979 jaarlijks aanwezig is. Blijkbaar zijn voor deze soorten andere factoren dan de aanwezigheid van nestplaatsen en een geschikt biotoop van invloed op het voorkomen. Dit laatste geldt in principe ook voor de gekraagde roodstaart.

In het algemeen wordt, indien mogelijk, veel aandacht besteed aan de invloed van de strenge winters op de populatiegrootte van verschillende soorten standvogels. Met name broedvogelinventarisaties zijn hiervoor zeer geschikt. Voor de winterkoning is aangetoond dat een strenge winter duidelijk een negatief effect heeft op de populatiegrootte (Alleyn et al., 1971; Brouwer & Daalder, 1982; Wammes et al., 1983). In de daarop volgende jaren blijkt het aantal weer toe te nemen. De invloed van de strenge winter 1978/79 op het aantal territoria van verschillende vogelsoorten in het Oosterhoutse Bos is enigszins moeilijk na te gaan omdat er geen (vergelijkbare) inventarisatiegegevens van vóór 1979 bekend zijn. Toch kan een aantalstoename in de jaren na de strenge winter erop wijzen dat bepaalde soorten zich herstellen. Alleen op deze manier kan in het betreffende gebied een mogelijke invloed worden aangegeven. Voor het Oosterhoutse Bos geldt dit uitsluitend voor wilde eend, fazant en winterkoning (tabel 3). Andere standvogels lijken niet geleden te hebben van de strenge winter. Echter, niet alleen strenge winters zijn bepalend voor het aantalsverloop van vogelsoorten gedurende een bepaald aantal jaren. Figuur 3 illustreert dit duidelijk: vanaf 1979 tot 1981 neemt het aantal winterkoningen toe van 12 tot 20; in 1983 en 84 is het aantal echter weer afgenomen tot 12. Hieruit blijkt dat ook andere factoren kunnen leiden tot een afname van de populatiegrootte. Hierbij moet gedacht worden aan weersinvloeden en de beschikbaarheid van voedsel in het voorjaar. Ook kan 1982 juist een zeer goed jaar zijn geweest zodat het grote aantal (n = 20) winterkoningen als een "uitschieter" beschouwd moet worden. Opvallend is dat in 1982 ook het aantal roodborstterritoria zeer hoog was, nl. 19; in andere jaren bedroeg dit aantal gemiddeld circa 15.

Ook voor de wilde eend en fazant moet niet uitgesloten worden dat andere

factoren van invloed zijn geweest op een eventueel "herstel". Zoals reeds eerder werd vermeld kan dit mede veroorzaakt worden door een vermindering van de jachtdruk. Samengevat kan worden geconcludeerd dat de strenge winter van 1978/79 niet alléén bepalend is geweest voor het aantalsverloop van enkele vogelsoorten in het Oosterhoutse Bos.

Figuur 3: Het aantal territoria van de winterkoning.



Dankwoord

Met dank aan Dr. J. van Balen van het Instituut voor Oecologisch Onderzoek voor het verstrekken van nestkastgegevens. Jolien den Boer danken we voor de vruchtbare discussies over de verspreiding van koolmees, pimpelmees, ringmus en andere nestkastbewoners.

Literatuur

- Alleyn, W.F. (1971): Avifauna van Midden-Nederland, Assen.
- Brouwer, H. & R. Daalder (1982): Achteruitgang en herstel winterkoning in deel Amsterdamse Bos na winter 1978-79. Vogeljaar 30(2): 57-62.
- Dorp, D. van, (1974): Broedvogelinventarisatie Oosterhoutse Bos 1973. N.J.N., afdeling Nijmegen, pp. 45.
- Dorp, D. van, (1982): De avifauna van enige landgoedbossen in het rivierengebied en de relatie met de vegetatie. R.I.N., Leersum, pp. 93+11 bijlagen.
- Wammes, D.F., G.C. Boere & S. Braaksma (1983): In hoeverre kunnen aantalsveranderingen van zangvogels in verband gebracht worden met hun trekgedrag? Limosa 56: 231-242.

RAYMOND SCHUURKES & DICK VAN DORP

p/a van Diemberbroeckstraat 73
6512 BA Nijmegen

tel 080-224514

DE RODE EN ZWARTE WOUW (MILVUS MILVUS EN MILVUS MIGRANS)
IN HET RIJK VAN NIJMEGEN

In de zeventiger jaren is het aantal waarnemingen van wouwen sterk toegenomen. Natuurlijk hangt deze stijging ten dele samen met het stijgend aantal waarnemers, maar toch kan zo niet alles verklaard worden. In dit artikel zal geprobeerd worden een overzicht te geven van de ontwikkeling in het Rijk van Nijmegen. De gegevens hiervoor zijn afkomstig uit het archief van de VWG. Tevens zal een vergelijking gemaakt worden met omliggende gebieden.

RODE WOUW

Algemeen overzicht

De huidige verspreiding van de Rode Wouw beperkt zich vrijwel geheel tot Europa. Tot ongeveer 1850 moet de Rode Wouw in Europa een talrijke broedvogel geweest zijn. Als gevolg van verbeterde hygiëne en intensieve vervolgingen is de soort in grote delen van zijn broedgebied uitgeroeid of uitgedund. Deze eeuw zijn in veel landen beschermende maatregelen genomen en is de Rode Wouw overal, met uitzondering van Italië, beschermd. De voor ons gebied belangrijke West-Duitse populatie bedraagt momenteel ongeveer 2000 broedparen (Rheinwald, 1982).

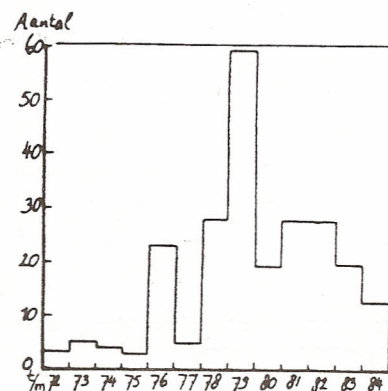


De Avifauna van Nederland (CNA, 1970) noemt de Rode Wouw een doortrekker in zeer klein aantal van maart tot in juni en van augustus tot in september. In "Vogels van de Grote Rivieren" (Van den Bergh et al., 1979) wordt hij omschreven als doortrekker in uiterst klein aantal en in sommige jaren overwinterend.

Sinds 1977 broedt hij weer in Nederland en wordt de Nederlandse populatie op 3-5 paar geschat (Teixeira, 1979). Uit de omgeving van Nijmegen is een broedgeval bekend nabij Kleef (BRD) omstreeks 1948 en een bij het dorp Mariënbaum, ± 15 km ten oosten van het Reichswald in 1979 (Thissen, 1982).

Aantalsverloop

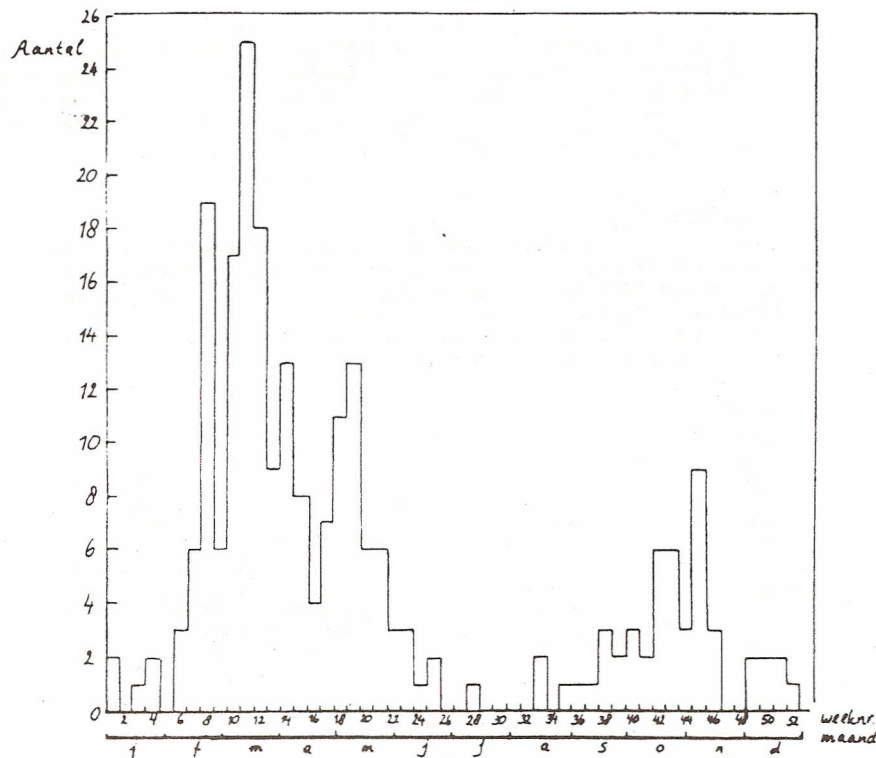
Figuur 1 geeft een overzicht van de waarnemingen sinds 1962. Hierbij valt het hoge aantal waarnemingen sinds 1976 op, met als topper 1979 met 59 waarnemingen. Dit heeft zich ook in Limburg (Vergoossen, 1982) voorgedaan. Toch lijkt het of de aantallen sinds 1979 weer langzaam maar gestaag teruglopen. Een reden hiervoor is vooralsnog niet bekend.



Figuur 1: Verdeling van de waarnemingen van de Rode Wouw over de periode 1962-1984 (n=238).

Figuur 2 geeft een overzicht van de verdeling van de waarnemingen per week sinds 1962. 77 % van de waarnemingen komt uit het voorjaar, 20 % uit het najaar. De resterende 3 % mag worden opgevat als overzomerend of overwinterend. Blijkbaar wordt bij de najaarstrek, waar meer exemplaren aan deelnemen, een andere route gevolgd dan in het voorjaar.

De terugtrek van adulte Rode Wouwen naar hun broedgebieden start in februari en duurt tot in april. Eénjarige exemplaren overzomereren vaak ten zuiden van de broedgebieden. Dit is in mindere mate ook het geval voor twee- en driejarige exemplaren (Glutz von Blotzheim, 1971; Cramp et al., 1980 in Vergoossen, 1982). Het lijkt erop of er in de voorjaarstrek twee pieken te onderscheiden zijn: een eerste piek tussen half februari en begin april en een tweede tussen half april en eind mei. Het is mogelijk dat de eerste piek de ervaren broedvogels en de tweede de minder ervaren en niet-broedvogels betreft. Bij slechts zeven voorjaarswaarnemingen is de leeftijd vermeld. Het betrof hier zes adulten en één juveniel exemplaar. Over zo weinig gegevens kan moeilijk een uitspraak worden gedaan.



Figuur 2: Verdelering van de waarnemingen van de Rode Wouw per week in de periode 1962-1984.

Opvallend is echter wel dat de zes waarnemingen van adulte Rode Wouwen allen eind februari en begin maart gedaan zijn, terwijl de juveniele vogel in de laatste week van april werd gezien. Ook in Limburg werd een dergelijk verschijnsel waargenomen (Vergoossen, 1982).

De wegtrek naar de overwinteringsgebieden begint al in augustus. In tegenstelling tot de opgave in de Avifauna van Nederland (CNA, 1970), duurt de najaarstrek in het Rijk van Nijmegen tot half november in plaats van tot september. Dit was ook in Limburg het geval (Vergoossen, 1982).

Groepsgrootte

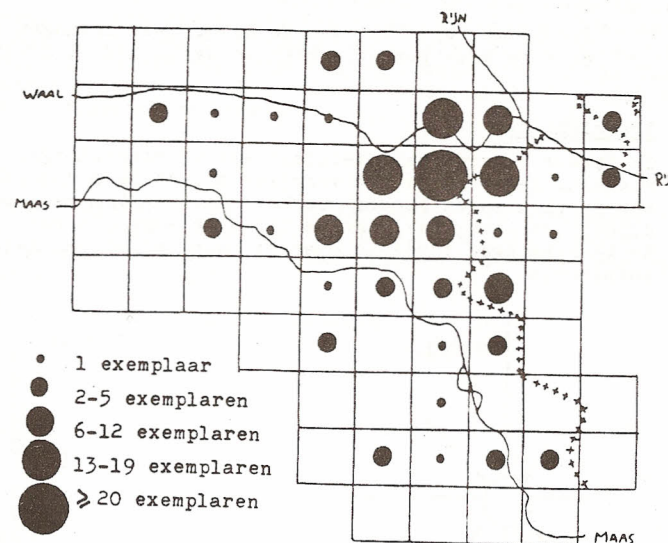
De Rode Wouw trekt voornamelijk solitair. Tabel 1 geeft een overzicht van de groepsgrootte.

Groepsgrootte	Waarnemingen	Aantal exemplaren
1	187	187
2	17	34
3	4	12

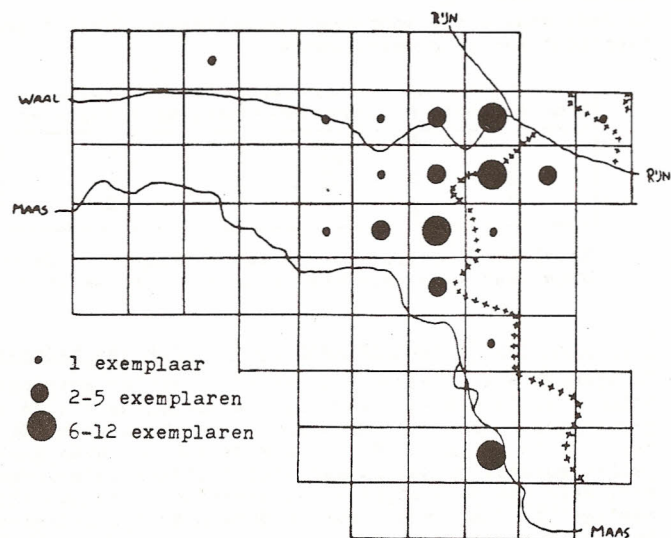
Tabel 1: Verdelering van de waarnemingen van de Rode Wouw naar groepsgrootte in de periode 1962-1984.

Verdelering van de waarnemingen in het Rijk van Nijmegen

De figuren 3 en 4 geven een overzicht van de waarnemingen per atlasblok. In het voorjaar valt de verdelering van de waarnemingen ongeveer samen met de waarnemingsintensiteit. De Rode Wouw kan dan overal in het Rijk van Nijmegen met even veel kans gezien worden. In het najaar echter lijken de waarnemingen veel meer aan de oostgrens geconcentreerd. Het aantal waarnemingen is daar groter dan in intensiever onderzochte blokken bij Nijmegen. Dit lijkt te duiden op een oostelijkere trekbaan in het najaar.



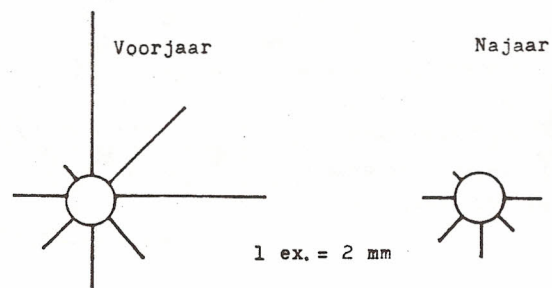
Figuur 3: Verdelering van de voorjaarswaarnemingen van de Rode Wouw per atlasblok in de periode 1962-1984.



Figuur 4: Verdeling van de najaarswaarnemingen van de Rode Wouw per atlasblok in de periode 1962-1984.

Trekrichting

In figuur 5 wordt een overzicht van de waarnemingen per trekrichting gegeven. In het voorjaar blijkt 64 % van de Rode Wouwen in richtingen tussen noord en oost te trekken. Dit is duidelijke terugtrek naar de broedgebieden. In het najaar zijn de waarnemingen verdeeld over de hele zuidelijke helft van de kompasroos.



Figuur 5: Verdeling van de waarnemingen van de Rode Wouw per trekrichting in de periode 1962-1984.

ZWARTE WOUW

Algemeen overzicht

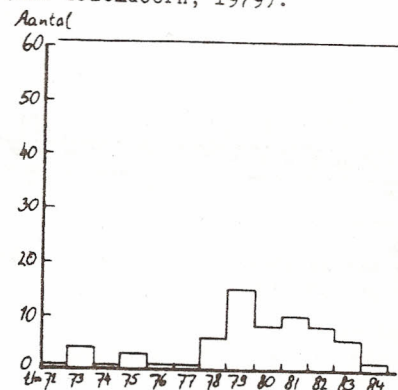
De Zwarte Wouw is een der talrijkste roofvogels ter wereld. Vooral in Afrika en Azië broedt hij soms veel in steden. Binnen het Euraziatisch verspreidingsgebied ontbreekt de soort alleen in Noordwest-Europa. Sinds de tweede wereldoorlog lijkt de soort weer iets toe te nemen. Net als de Rode Wouw geniet de Zwarte Wouw alleen in Italië geen officiële bescherming. In 1980 bestond de West-Duitse populatie uit 650-1000 broedparen (Rheinwald, 1982).



De Avifauna van Nederland (CNA, 1970) noemt de Zwarte Wouw een doortrekker in zeer klein aantal van maart tot in september. In het riviereengebied is hij volgens Van den Bergh et al. (1979) een doortrekker in uiterst klein aantal. In Nederland is een vestigingspoging bekend uit 1976 in Noord-Brabant (Teixeira, 1979), uit de omgeving van Nijmegen zijn geen broedpogingen bekend.

Aantalsverloop

Figuur 6 geeft een overzicht van de waarnemingen sinds 1962. Ook bij de Zwarte Wouw was het aantal in 1979 opvallend hoog. Dit verschijnsel deed zich dat jaar in heel Nederland voor (Van IJzendoorn, 1979).

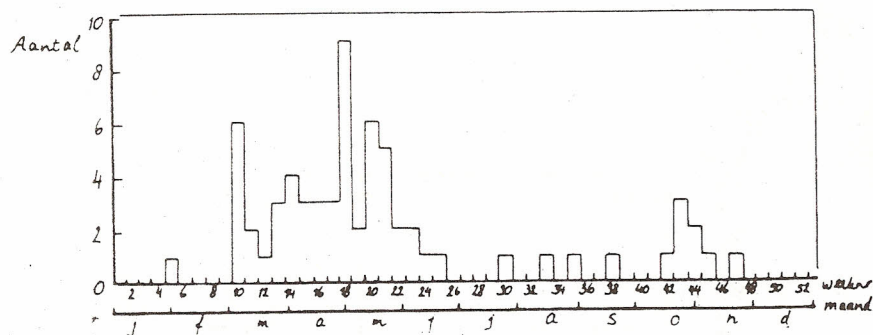


Figuur 6: Verdeling van de waarnemingen van de Zwarte Wouw over de periode 1962-1984 (n=66).

Figuur 7 geeft een overzicht van de waarnemingen per week sinds 1962. 82 % van de waarnemingen werd gedaan in het voorjaar, de rest in de periode juli - november. Ook bij de Zwarte Wouw lijkt het of de najaarstrek anders verloopt dan de terugtrek in het voorjaar.

De Zwarte Wouwen arriveren vanaf begin april in hun broedgebieden. Deze terugtrek is gescheiden in twee golven: eerst de ervaren broedvogels, 14 dagen later de grote massa en dan de niet broedende vogels (Glutz von Blotzheim, 1971 in Vergoossen, 1982). Over zo'n verdeling valt bij de kleine aantallen uit het Rijk van Nijmegen weinig te zeggen. Van IJzendoorn (1979) vond voor het voorjaar van 1979 wel zo'n duidelijke tweedeling in de waarnemingen uit heel Nederland. Hier lag de eerste piek in week 15 en de tweede in week 20. Vergoossen (1982) vond de pieken voor Limburg tot 1980 in week 15 en week 18 tot 20.

De najaarstrek naar de overwinteringsgebieden, die voornamelijk ten zuiden van de Sahara liggen, vindt bij Gibraltar vooral plaats tussen half augustus en half september. Dit zijn dan de grote zuidelijke populaties uit o.a. Spanje en Frankrijk. De kleinere noordelijke populaties uit Midden- en Noord-Europa trekken veel later weg (Glutz von Blotzheim, 1971 en Cramp et al., 1980 in Vergoossen, 1982). De opgave uit de Avifauna van Nederland (CNA, 1970) dat de Zwarte Wouw tot in september doortrekt, blijkt zowel in Limburg (Vergoossen, 1982) als in het Rijk van Nijmegen niet op te gaan. Tot in november blijft er doortrek van Zwarte Wouwen.



Figuur 7: Verdeling van de waarnemingen van de Zwarte Wouw per week in de periode 1962-1984.

De uiterste waarnemingsdata van de Zwarte Wouw zijn:

Voorjaar:	5-2-1980	1 ex. Tournooiveld Nijmegen
	8-3-1981	2 exx. Gennep
	8-3-1983	1 ex. Siebengewald
Najaar	7-11-1982	1 ex. Holdeurn
	20-11-1982	1 ex. St. Agatha

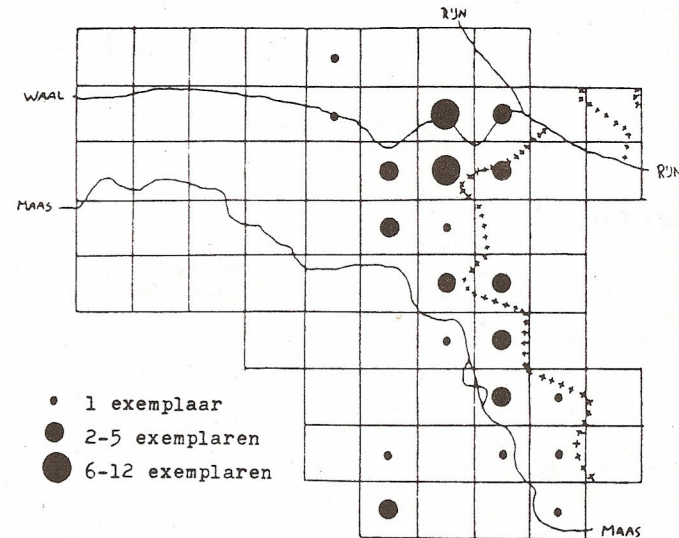
De voorjaarswaarnemingen vallen dus duidelijk vroeger dan 10 mei, de gemiddeld eerste waarnemingsdatum tussen 1976 en 1980 volgens het fenologieonderzoek (Visser, 1982).

Groeps grootte

Ook de Zwarte Wouw trekt bijna altijd solitair. Tabel 2 geeft een overzicht van de groeps grootte.

Groeps grootte	Waarnemingen	Aantal exemplaren
1	57	57
2	3	6
3	1	3

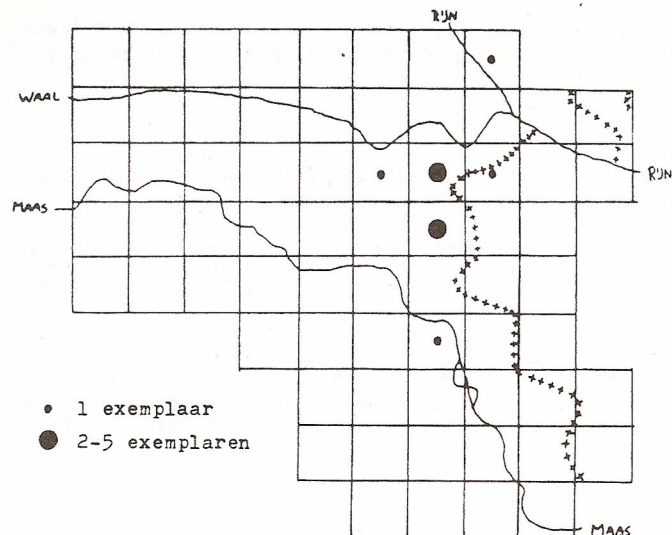
Tabel 2: Verdeling van de waarnemingen van de Zwarte Wouw naar groeps grootte in de periode 1962-1984.



Figuur 8: Verdeling van de voorjaarswaarnemingen van de Zwarte Wouw per atlasblok in de periode 1962-1984.

Verdeling van de waarnemingen in het Rijk van Nijmegen

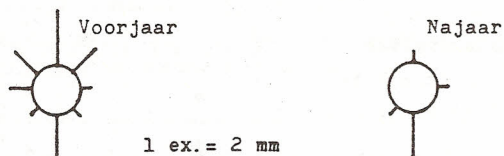
De figuren 8 en 9 geven een overzicht van de waarnemingen van de Zwarte Wouw per atlasblok. De voorjaarswaarnemingen vallen ongeveer samen met de waarnemingsintensiteit. De najaarswaarnemingen zijn te klein in aantal om iets over te kunnen zeggen.



Figuur 9: Verdeling van de najaarswaarnemingen van de Zwarte Wouw per atlasblok in de periode 1962-1984.

Trekrichting

Figuur 10 geeft een overzicht van de waarnemingen van de Zwarte Wouw per trekrichting. In het voorjaar lijkt geen duidelijke trekrichting aanwijsbaar, al vliegen wel iets meer vogels in noordelijke richtingen. In het najaar wordt duidelijk in zuidelijke richting gevlogen.



Figuur 10: Verdeling van de waarnemingen van de Zwarte Wouw per trekrichting in de periode 1962-1984.

VERGELIJKING TUSSEN DE SOORTEN

De Rode Wouw wordt in het Rijk van Nijmegen 3,6 keer zo veel gezien als de Zwarte Wouw. Ook in de rest van Nederland blijkt de Rode Wouw twee tot vier maal zo talrijk als de Zwarte Wouw (zie tabel 3). Dit is een opvallende overeenkomst met de verhouding tussen het aantal broedparen in West-Duitsland (2-3:1).

Avifauna van Limburg (1965)	4,5:1	(n=109)
Avifauna Midden Nederland (1971)	1,9:1	(n=38)
Waarnemingsrubriek "Het Vogeljaar" 1971-1975	1,6:1	(n=121)
Avifauna Friesland	1,7:1	(n=43)
Avifauna Texel	2,4:1	(n=27)
Vogels van de Grote Rivieren (1979)	2,0:1	(n=125)
Waarnemingsrubriek "Het Vogeljaar" 1978-1981	1,9:1	(n=192)
Oost- en Centraal Brabant (1982)	2,0:1	(n=212)
Limburg (1982)	2,5:1	(n=589)
Waarnemingsrubriek "Het Vogeljaar" 1981-1984	1,4:1	(n=80)
Rijk van Nijmegen 1962-1984	3,6:1	(n=304)

Tabel 3: Verhouding Rode Wouw : Zwarte Wouw (gedeeltelijk naar Vergoossen, 1982).

De najaarstrek van de beide wouwen vindt later plaats dan volgens de Avifauna van Nederland (CNA, 1970). Aangezien dit ook in Limburg werd waargenomen (Vergoossen, 1982), trekken de wouwen tegenwoordig later dan voor 1970 of suggereerden de weinige waarnemingen toen een ander beeld.

Overal blijkt de voorjaarsstrek talrijker dan de najaarstrek. Tabel 4 geeft hiervan een kort overzicht.

	Rode Wouw			Zwarte Wouw		
	voor jaar	na-jaar	zom/win.	voor jaar	na-jaar	zomer
Vogels van de Grote Rivieren (1979)	61 %	27 %	12 %	61 %	24 %	15 %
Limburg (1982)	66 %	21 %	13 %	77 %	22 %	1 %
Waarnemingsrubriek "Het Vogeljaar" 1981-1984	63 %	25 %	12 %	65 %	29 %	6 %
Rijk van Nijmegen 1962-1984	77 %	20 %	3 %	82 %	17 %	1 %

Tabel 4: Procentuele verdeling van de waarnemingen van de Rode en Zwarte Wouw per seizoen.

Uit deze gegevens lijkt het waarschijnlijk dat in het najaar door zowel de Rode als de Zwarte Wouw een oostelijker trekbaan gevolgd wordt dan in het voorjaar. In Limburg zijn najaars-waarnemingen van wouwen opvallend in Zuid-Limburg geconcentreerd, terwijl deze in het voorjaar veel meer verspreid zijn (Vergoossen, 1982). Een dergelijke elliptische trekbaan, waarbij de voorjaarsroute oostelijker of westelijker verloopt dan de najaars-route, is van meer soorten bekend (o.a. de beflijster).

DANKWOORD

Bij deze wil ik alle waarnemers die gegevens doorgaven aan het archief van harte bedanken, Peter Brouwer voor zijn hulp met het archief en alle andere mensen die geholpen hebben.

LITERATUUR

- Bergh, L.M.J. van den, W.G. Gerritse, W.H.A. Hekking, P.G.M.J. Key & F. Kuyk (1979)
Vogels van de Grote Rivieren.
Uitgeverij Het Spectrum, Utrecht / Antwerpen.
- Commissie voor de Nederlandse Avifauna (1970)
Avifauna van Nederland.
E.J. Brill, Leiden.
- Hendriks, H. (1982)
Voorkomen van de Rode en Zwarte Wouw in Midden- en Oost-Brabant.
Roodborsttapuit 1(2): 22-23.
- Rheinwald, G. (1982)
Brutvogelatlas der BR Deutschland - Kartierung 1980.
Schriftenreihe des DDA Nr. 6.
- Teixeira, R.M. (1979)
Atlas van de Nederlandse broedvogels.
Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland.
- Thissen, J. (1982)
Zeldzame broedvogels van het Reichswald.
De Mourik 8(1): 35-42.
- Vergoossen, W. (1982)
Rode en Zwarte Wouw (*Milvus milvus* en *M. migrans*) in Limburg - een overzicht.
In Vogelvlucht 5(1): 5-14.
- Vißser, D. (1982)
Voorjaarsfenologie 1980 - deel 3.
De Mourik 8(1): 13-25.
- IJzendoorn, E.J. van (1979)
Veel Zwarte Wouwen (*Milvus migrans*) in Nederland in voorjaar 1979.
Dutch Birding 1(2&3): 42-45.

Chris van Swaay, Van der Brugghenstraat 10, Nijmegen, 080-234748.

26 januari 1985

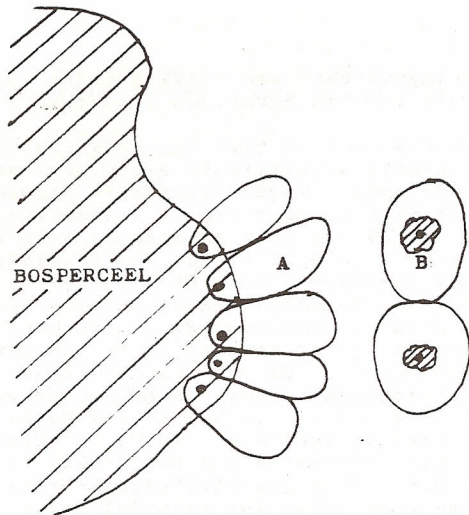
Themadag van het samenwerkingsverband van oostbrabantse vogelwerkgroepen (SOV), over vogels van het agrarisch landschap, te Bostel.

De vogelwerkgroep Land van Cuyk was op deze dag aanwezig met een stand en een acht man sterke delegatie. De stand trok veel aandacht, vooral ook omdat de andere vogelwerkgroepen nauwelijks de moeite hadden genomen om zich op deze dag te presenteren. Het SOV bestaat momenteel uit 14 vogelwerkgroepen, en telt 250 leden (VWG Land van Cuyk heeft zich niet bij het SOV aangesloten) en bestaat sinds 1979. Sinds 1984 vormt het SOV één district van het Sovon. Momenteel bestaan de activiteiten uit een beken-telling, een patrijzentelling en het onderzoeken van de mogelijkheid om een nieuwe "Avifauna van Noord-Brabant" op te stellen. De eerste spreker was Frans Post van de Provinciale Planologische Dienst van Noord-Brabant. Zijn verhaal vormde in zekere zin een verslag van de tellingen die door hem en Tom Heynen afgelopen zomer zijn uitgevoerd in Noord-Oost en Midden Brabant. Enkele punten uit zijn verhaal waren: ortolaan, paapje, kwartelkoning en kemphaan kwamen als broedvogel niet (meer) voor in het telgebied. Voor het Land van Cuyk bleek dat relatief grote aantallen graspiepers, roodborstapuiten, grasmussen, geelgorzen en grauwe gorzen juist hier hun broedplaatsen hebben (oa. Maasheggen, Tongelaar, Princepeel).

Verder bleken de gevonden aantallen boomvalken, havikken en buizerden boven verwachting. Voor wat havik en buizerd betreft vermoedde de spreker dat het hier ging om een "overloop" vanuit het Reichswald.

De tweede spreker, Tom Heynen, trad op als vervanger voor Jan van Diermen wiens verhaal over roofvogels in Oost-Brabant helaas niet door kon gaan. Het verhaal van Tom ging over een bekendtelling in de Kempen, maar helaas was er voor ons weinig nieuws onder de zon want de resultaten leken erg op die van onze eigen bekendtelling. Alleen de namen van de beken verschilden.

Na een half uur pauze trad de derde spreker aan: Luit Buurma van de vliegbasis Gilze-Rijen. Zijn verhaal, over het onderzoek aan zwarte kraaien in het kader van de preventie van botsingen tussen vliegtuigen en vogels, was voor mij het hoogtepunt van de dag. In het kort kwam zijn verhaal hierop neer: Het beheren van kraaien heeft weinig zin. Uit proeven met gemerkte kraaien bleek dat bij wegbrengen en weer loslaten van deze vogels, ongeveer 90% weer snel terugkeerden in hun oude territorium. De enkele opgevallen plaatsen werden rap ingenomen door "vreemdelingen". Ook afschieten is weinig zinvol, want die nesten die makkelijk te vinden zijn, behoren in de regel toe aan jonge onervaren dieren met een relatief lage broedopbrengst. Dit zijn vooral nesten in vrijstaande boomgroepen. Oudere dieren (8-9 jr) bezetten vaak territoria met een goed verborgen nestplaats en een open fourageergebied, zoals langs de bolle kant van een bos. In dat geval bevinden de nesten zich in het bos en het fourageergebied daar buiten. Bij dit soort territoria was ook het broedresultaat veruit het beste.



NESTEN LANGS DE BOLLE KANT VAN EEN BOSPERCEEL EN NESTEN IN VRIJSTAANDE BOMEN OF BOOMGROEPEN.

Luit Buurma vroeg ook de medewerking van alle oostbrabantse vogelaars om alle waarnemingen van gemerkte kraaien aan hem door te geven: Luit Buurma, Lisserweg 493, 2165 AS Lisserbroek, 02521-10873. Even voor de duidelijkheid, op de vliegbasis Gilze-Rijen werden en worden de kraaien gemerkt met witte of rode flappen op beide vleugels met daarop twee letters, het RIN in Arnhem merkt ook kraaien maar die gebruiken gele of groene flappen. Wordt er ergens zo'n gemerkte kraai waargenomen dan graag zoveel mogelijk gegevens doorgeven aan Luit Buurma of aan het RIN.

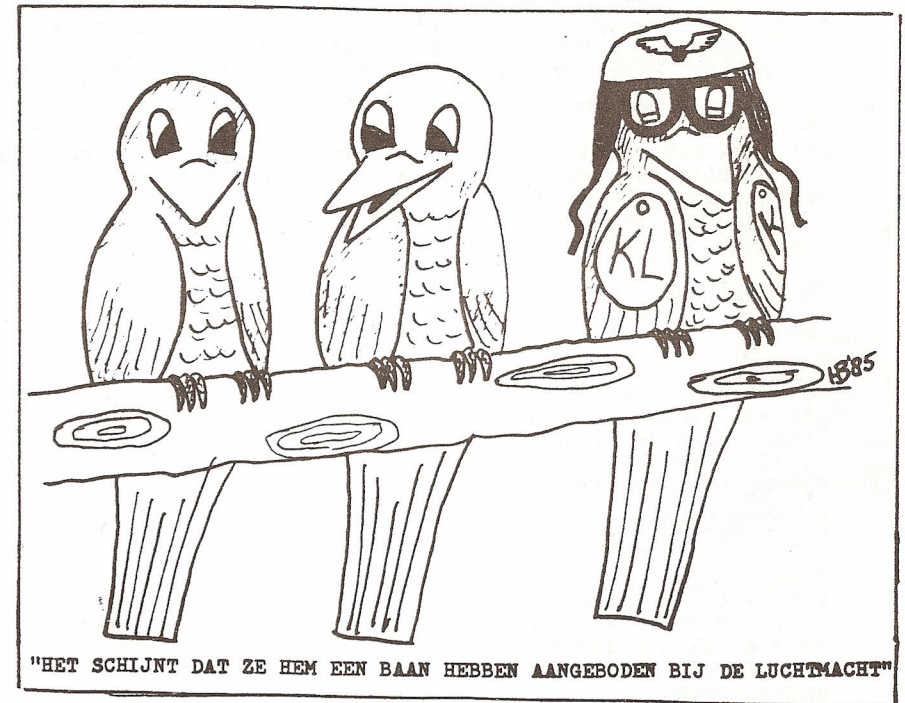
Na weer een ruime pauze nam Marco Bakermans van Vogelwerkgroep De Kempen het woord. Hij gaf een verslag van een inventarisatie van enige broedvogelsoorten in het agrarisch gebied van de Kempen uit 1982. Hij begon met een inleiding over het opzetten van een inventarisatie en de moeilijkheden die hierbij naar voren komen:

1. vaak worden niet alle gebieden geteld
2. het verschil in ervaring van de verschillende tellers
3. het verschil in tijd die per ha wordt besteed
4. de wijze waarop een gebied geïnventariseerd wordt
5. het verschil in oriëntatievermogen in het veld
6. het behandelen van randgevallen
7. het verschil in interpretatie en voorzichtigheid bij het evt. waarnemen van zeldzamere soorten
8. de weersomstandigheden
9. de aard van het gebied
10. fouten bij het vervaardigen van de soortkaarten
11. fouten bij de analyse van de resultaten.

Hierna verzandde het verhaal jammer genoeg geheel als gevolg van het gebruik van onduidelijke tabellen en grafieken. Enkele notities uit het verhaal: Van de roodborsttapuit werden nog slechts enkele restbestanden aangetroffen, graspieper en grasrus werden veelal aangetroffen op de overgang van beekdalen naar hogere gronden, geelgorzen broedden vooral langs bosranden (sic.).

De laatste spreker van deze dag was Kees van Scharenburg van de Provinciale Planologische Dienst van Groningen. Zijn verhaal over broedvogels van het besloten landschap begon met de opmerking dat Oost-Brabant dergelijke landschappen ook kent in de Meijerij en het Maasheggenlandschap. Dit laatste gebied werd door de spreker nadrukkelijk aangewezen als een belangrijk vogelbroedgebied. Het eigenlijke hoofdthema van dit verhaal behandelde de ontwikkeling van theoretische modellen met behulp clusteranalyse en regressieanalyse om te komen tot significant statistische waarden met een hoge correlatie coëfficiënt. (Lust u nog peultjes?) Voor verschillende aanwezigen was dit de gelegenheid om nog even een uiltje te knappen. De dag werd waardig besloten met een diaserie van Victor Retel Helmrich over de Mortelen, een natuurgebied binnen de driehoek Spoorдонk-Boxtel-Best. Om ongeveer 18.00 uur stonden de geachte aanwezigen weer buiten, vooral moe maar niet helemaal voldaan.

Hans van den Berg, Westerbeek



"HET SCHIJNT DAT ZE HEM EEN BAAN HEBBEN AANGEBODEN BIJ DE LUCHTMACHT"

BEKENTELLINGEN

Tellingen van beekvogels in Groesbeek winter 1984/85.

Inleiding

De afgelopen winter zijn in Groesbeek vier volledige en een aantal onvolledige bekendtellingen gehouden. De bedoeling was het aantalsverloop vast te stellen van de typische beekvogels als witgatje - watersnip e.d. Het traject is ongeveer 7 km lang en dit beslaat vrijwel alle beken in Groesbeek. Er werd veel te voet en per fiets geteld.

Biotoopomschrijving

De beken kronkelen door een vrij open landschap dat voornamelijk uit weilanden e.d. bestaat. Op een paar plaatsen is beplanting direct naast de beek aanwezig ik denk hierbij met name aan de Bruuk. De beken zijn ongeveer 1 m breed alleen de zandvangers vormen hierop een uitzondering. De beken zijn omgeven met een vrij stijl talud gemiddeld 1,10 m hoog en begroeid met gras. De bodem van de beken zijn dichtgelegd met betonstenen van 18 x 18 cm met in het midden een groot gat. Tussen deze stenen blijft waarschijnlijk veel voedsel achter. Verder stromen de beken erg hard zodat dichtvriezen bijna onmogelijk is.

Medewerkers

25-II-1984 Gerard Muskens-Ronald Zollinger-Jan Jacobs.
30-I2-1984 Gerard Muskens-Johan Thissen-Jeroen Bultjes-Jan Jacobs
13-I-1985 Henk Klaassen-Johan Thissen-Jan Jacobs.
9-2-1985 Henk Klaassen-Gerard Muskens-Jeroen Bultjes-Jan Jacobs

Het weer.

Het leek een zachte winter te worden maar hier kwamen begin januari veranderingen in sneeuw - strenge vorst dit bleek in de beken leuke veranderingen te geven. Toen kregen we na een korte periode van zachter weer een tweede vorstperiode. Het weer op de tellingen was over het algemeen goed evenals het zicht.

De resultaten

Opgenomen zijn alle waargenomen typische beekvogels.

Dodaars.

Deze soort werd voor de vorstperiode begin januari regelmatig waargenomen voornamelijk op de zandvangers van de Leigraaf. Toen vroren de zandvangers dicht en verdween hiermee deze soort. Op 25-II-1985 hadden we een maximum van totaal 12 exx. waarvan 10 op de zandvangers.

Knobbelzwaan.

Vanaf 9-2-1985 2 ad. exx. op de zandvangers.

Wilde eend.

Als de grote plassen zoals de Plasmolen dichtvroren verscheen deze soort in verhoogd aantal in Groesbeek. Deze vogels werden gelokt door de kleine stromende beekjes die niet dicht vroren. Op 13-I werd er een maximum van 11 exx. in kleine groepjes verspreid waargenomen.

Pijlstaarteend.

Een waarneming van een ♂ op 21-I-1985 tussen een groepje wilde eenden nabij de Bruuk.

Wintertaling.

Slechts 2 waarnemingen n.l. 4 exx. op 21-I-1985 nabij de Bruuk en op 3-3-1985, 5 exx. op de zandvangers van de Leigraaf.

Grote zaagbek.

Op 3-3-1985 werden wij verrast met een groepje van 7 oo op de zandvangers. Normaal komt deze soort nooit in Groesbeek voor.

Waterhoen.

Komt weinig voor op 30-I2-1984 hadden we een maximum van totaal 5 exx.. Wordt meestal nabij de zandvangers en de Bruuk waargenomen op beide plaatsen kan de soort tot broeden komen door een geschikt biotoop.

Watersnip.

Tijdens de vorstperiodes kwam deze soort naar de snelstromende beekjes in Groesbeek. Opvallend is dat er tijdens zo'n periode er telkens precies 19 exx. waargenomen werden en als het weer beter werd verdween de soort weer om bij nieuwe vorst weer in hetzelfde aantal terug te keren.

Bokje.

Op 13-I-1985 werden wij zeer verrast door het zien van bokjes 1 ex. op Nejerf en 1 ex. op de Ashorst op 9-2-1985 konden we dit nog eens overdoen weer waren er op dezelfde plaatsen telkens een bokje te zien, we mogen dus aannemen dat het hier om twee overwinterende exx. ging. Het mag dan bekend zijn dat bokjes laat opvliegen maar wat te denken van zo'n beestje dat zich tot een afstand korter dan 20 cm laat naderen alvorens op te vliegen, dit gebeurde ons (Johan Thissen en de schrijver) op 13-I op de Ashorst.

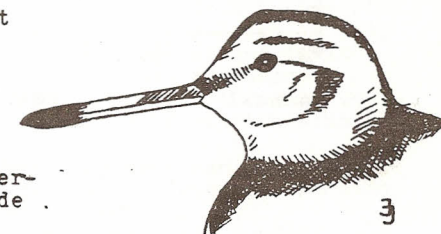
Witgatje.

Deze vogel voelt zich prima thuis in de Groesbeekse beken hij was dan ook met ongeveer 15 exx. de hele winter in Groesbeek aan te treffen. Hij komt voor als solitair maar wordt ook vaak in groepjes van soms wel 7 tegelijk gezien.

aantal en dichtheid (ex/km²) van het witgatje te Groesbeek.

Datum	25-II	30-I2	13-I	9-2
Aantal	14	15	14	16
Dichtheid	2	2,15	2	2,3

Deze soort is dus ongevoelig voor veranderende weersomstandigheden mits de beek niet dichtvriest.



IJsvogel.

Eind december verbleef er enige tijd 1 ex. in de Bruuk ook dit beest is waarschijnlijk in de vorstperiode gesneuveld.

Waterpieper.

De hele winter verbleef deze soort in Groesbeek op 9-2 werd het maximum van 3 ex. waargenomen. Waarschijnlijk is deze soort door zijn schuw gedrag - onopvallendheid - moeilijk herkenbaarheid vrij vaak over het hoofd gezien of dat hij niet met zekerheid te determineren was.

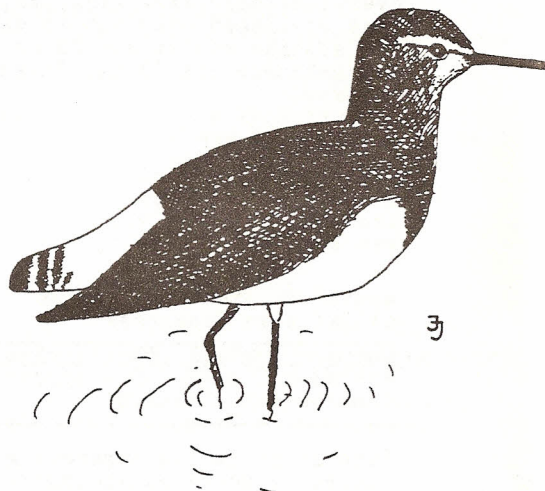
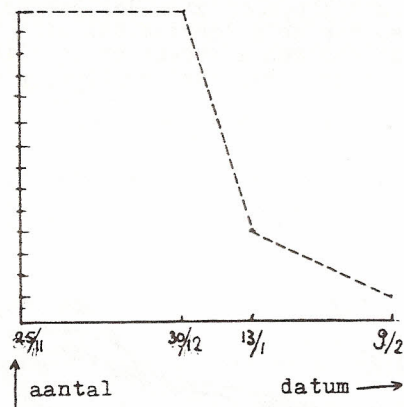
Grote gele kwikstaart.

Dit mooie vogeltje kwam voor de vorstperiode algemeen voor in de Groesbeekse beken. Toen de vorst aanbrak zijn vele grote gele kwikken verder getrokken. Hij werd uitsluitend als solitair waargenomen.

aantal en dichtheid (ex/km²) van de grote gele kwikstaart in Groesbeek.

Datum	25-II	30-12	13-I	9-2
Aantal	14	14	4	1
Dichtheid	2	2	0.57	0.17

In een grafiek uitgezet wordt de invloed van het weer op de grote gele kwikstaart nog eens verduidelijkt.



Jan Jacobs,
Stekkenberg 77,
6561 XG Groesbeek.
tel: 08891-3902

DE STELTLOPERS IN HET GEBIED ERLECOMSE WAARD/KALIWAAL - OOPYOLDER

A. Het project

Sinds 1981 zijn in het gebied Erlecomse Waard/Kaliwaal-Ooypolder de daar voorkomende steltlopers geteld. Deze tellingen maken deel uit van een landelijk project van de Nederlandse Steltloperwerkgroep om de binnenlandse trek van de steltlopers te bestuderen. In tientallen gebieden in Nederland, maar ook West-Duitsland en elders worden op wekelijkse, tweewekelijkse of maandelijkse basis geteld. De tellingen worden ieder weekeinde uitgevoerd, het gehele jaar door. De daardoor verkregen gegevens werden aangevuld met incidentele waarnemingen. Het onderzoeksgebied was juist uitgekozen, omdat relatief veel vogelaars het gebied bezoeken.

B. Het gebied

Het gebied wordt begrensd door: de Waal in het noorden, de Waalbandijk in het zuiden, de asfaltweg naar de Steenfabriek T.&A. Keekerdom in het oosten en een punt bij de kruising Erlecomse weg/Waalbandijk in het westen.

Het gebied beslaat + 200 hectare, waarvan een groot deel water: permanent zijn: de Kaliwaal en enige aangrenzende kolken, de sluis-kolk in de Erlecomse Waard en enige inhammen tegenover de steenfabriek T.&A. Erlecom. De strang ten zuiden van de Kaliwaal en de strang in de Erlecomse Waard vallen regelmatig droog en leveren foerageergebied voor de vele steltlopers, die in het gebied voorkomen.

De rest van het gebied bestaat uit geaccidenteerd weidegebied en zandkopen langs de Waal.

De waterstand en het tijdstip van de wisselingen daarin hebben een grote invloed op de aantallen steltlopers, die in het gebied kunnen pleisteren.

C. Voortgang van het project

Omdat 1985 waarschijnlijk het laatste jaar van het bovengenoemde project zal zijn, leek het me goed om alvast wat resultaten van de afgelopen vier jaar te presenteren. Mogelijk zijn er nog mensen in de vogelwerkgroep of elders, die nog aanvullingen kunnen geven op de weergegeven aantallen.

Tevens wil het vogelaars stimuleren om zeker in 1985 zoveel mogelijk steltlopergegevens uit het bedoelde gebied te noteren en op te sturen aan de waarnemingssecretaris.

D. De waargenomen soorten

Er zijn in het gebied in de loop van de vier jaar 26 steltlopersoorten waargenomen. In de Ooypolder zijn in de loop van de afgelopen 15 jaar nog acht andere steltlopersoorten gezien: Steltkluut, Strandplevier, Morinelplevier, Steppenkievit, Bokje, Houtsnip, Rosse Franjepoot en Grauwe Franjepoot. Alleen de Houtsnip komt volgens het waarnemingsarchief regelmatig in de Ooypolder voor, maar preferereert begroeide gebieden als de Groenlanden.

In de bijgaande tabellen zijn de beschikbare gegevens van de verschillende soorten per jaar, per maand en per dekade (= tiendaagse periode) weergegeven. Iedere maand is in drie dekaden verdeeld.

Er is bij de gegevens over het algemeen geen onderscheid gemaakt in broedvogels en niet-broedvogels. Bij desummiere bespreking per soort zal hier nader op ingegaan worden.

E. Soortbespreking

1. Scholekster

De Scholekster is broedvogel in het gebied. In het vroege voorjaar verblijven er ook broedparen uit andere delen van de Ooypolder. De eerste vogels verschijnen meestal begin maart en eind juli hebben de meeste Scholeksters het gebied weer verlaten. Een uitzondering vormt

het najaar en de winter van 1983. De hoge aantallen in het voorjaar van 1983 wijzen er op dat de meeste Scholeksters in de uiterwaarden broeden. Door de hoge waterstanden en het koude voorjaar bleven de Scholeksters relatief lang in een grote groep samengeschoold.

2. Kluut

De Kluut was tot voor kort broedvogel van het gebied. De waargenomen vogels waren broedparen, die in het gebied zelf een broedpoging waagden.

3. Kleine Plevier

De Kleine Plevier is broedvogel in het gebied. In hoeverre de weergegeven aantallen betrekking hebben op plaatselijke broedvogels is onduidelijk. Het aantal paren kan per jaar nogal wisselen. Vanaf de dijk zijn niet alle broedparen vast te stellen.

4. Bontbekplevier

De Bontbekplevier is mogelijk een incidentele broedvogel in het gebied (1981). Opvallend is, dat de waargenomen aantallen doortrekkers in sommige jaren zeer laag en in andere jaren zeer hoog kunnen zijn (1982, 1984).

5. Goudplevier

Het gebied staat in tegenstelling tot de Millingerwaard niet bekend als vaste pleisterplaats voor de Goudplevier. Het najaar van 1984 maakt daarop een opmerkelijke uitzondering.

6. Zilverplevier

De Zilverplevier werd slechts enkele malen in het gebied waargenomen, hoewel de soort jaarlijks in de Ooypolder wordt gezien, onder andere in de Millingerwaard.

7. Kievit

De Kievit is een algemene broedvogel in het gebied, hoewel de aantallen een dalende tendens laten zien. De soort pleistert vooral in het najaar in grote aantallen in het gebied: tot 10.000 exemplaren zijn waargenomen. Er vindt konstant uitwisseling plaats met gebieden in de direkte omgeving in de polder zelf en in de Gendtse Polder aan de overkant van de Waal. De totale aantallen worden zo nu en dan geschat op 20.000 exemplaren. Afhankelijk van vorst en sneeuw kunnen enige duizenden Kieviten blijven overwinteren (1982/1983), of er kunnen helemaal geen Kieviten worden waargenomen (1981/1982, 1983/1984).

8. Kanoetstrandloper

De Kanoetstrandloper wordt weinig waargenomen, ook in andere delen van de polder.

9. Drieteenstrandloper

De Drieteenstrandloper is twee keer in het najaar (op praktisch dezelfde datum) en één keer in het voorjaar waargenomen.

10. Kleine Strandloper

In de vier onderzoeksjaren zijn nooit grote aantallen Kleine Strandlopers in het gebied gezien, hoewel dat in voorgaande jaren wel het geval is geweest.

11. Temmincksstrandloper

De Temminckstrandloper komt weinig in de Ooypolder voor, maar wordt, misschien wegens onbekendheid met de soort, tussen de Kleine Strandlopers niet opgemerkt.

12. Krombekstrandloper

De Krombekstrandloper is vooral waargenoemd in de jaren dat er ook veel Bonte Strandlopers zijn gezien (1981, 1982).

13. Bonte Strandloper

De Bonte Strandloper is de algemeenste strandlopersoort in het gebied. Vooral 1982 was een topjaar. Deze soort wordt meer in het voorjaar gezien, dan de andere strandlopersoorten.

14. Kempphaan

De Kempphaan is in het recente verleden nog broedvogel geweest in het gebied zelf en in terreinen in de direkte omgeving. Tegenwoordig worden er echter nog maar weinig Kempphanen meer gezien in het broedseizoen. Het gaat dan om overzomerende of laat doortrekkende exemplaren.

In de meeste winters, ook vóór 1981, worden er exemplaren van deze soort gezien in het gebied, verbazingwekkende genoeg niet in de redelijk zachte winter 1983-84.

15. Watersnip

De Watersnip is waarschijnlijk geen broedvogel in het gebied. Het doortrekverloop van de Watersnip is zeer wisselend van karakter en sterk afhankelijk van allerlei klimatologische omstandigheden in noordelijker streken en de waterstanden in het onderzoeksgebied.

16. Grutto

De Grutto is broedvogel in het gebied. Meestal bevindt er zich in voor- en/of naseizoen een slaappleats in het gebied. In het voorjaar van 1981 en in het najaar van 1984 was dat echter niet het geval.

17. Rosse Grutto

Alhoewel de Rosse Grutto in de meeste jaren wel in de Ooypolder wordt gesignaleerd, is dat in de onderzoeksperiode slechts in één jaar in het gebied voorgekomen.

18. Regenwulp

De Regenwulp wordt in het rivierengebied weinig aan de grond gezien. In het onderzoeksgebied is dat ook maar een paar keer gebeurd.

19. Wulp

De Wulp gebruikt het gebied regelmatig als slaappleats. Overdag worden er echter lang niet altijd exemplaren waargenomen. DE grote aantallen zijn meestal het resultaat van gerichte slaappleatsstellingen.

20. Zwarte Ruiter

Opvallend is dat in de loop van de vier onderzoeksjaren steeds minder voorjaarswaarnemingen van de Zwarte Ruiter zijn gedaan. Dat geldt in mindere mate ook voor het najaar.

21. Tureluur

De Tureluur is broedvogel in het gebied. In de Ooypolder zijn meer winterwaarnemingen gedaan dan uit de tabel zou kunnen blijken. Opvallend is de eenvormigheid in arriveren en weg-trekken van de Tureluur.

22. Groenpootruiter

De Groenpootruiter blijft nooit zo lang en relatief talrijk pleisteren als de Zwarte Ruiter. De grote aantallen duiden op eenmalige waarnemingen van trekgroepen op de grond.

23. Witgatje

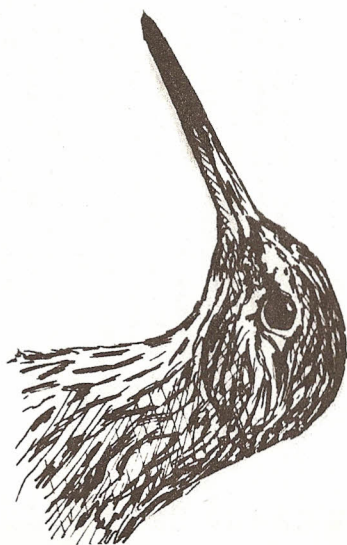
Het Witgatje is een regelmatige maar schaarse doortrekker. Vanwege de afwezigheid van kleinere, stromende watertjes in het gebied, worden hier geen Witgatjes in de winter waargenomen.

24. Bosruiter
De verblijfsperiode van de Bosruiter in het onderzoeksgebied is tamelijk kort. Deze soort trekt talrijker door meer naar het oosten in Midden-Europa.

25. Overloper
De Overloper kan zeer talrijk voorkomen op de najaarstrek. Bij nog zorgvuldiger bestudering van het terrein kunnen waarschijnlijk nog grotere aantallen van deze soort worden vastgesteld. Uit andere delen van de Ooypolder (de Bisonbaai) zijn wel winterwaarnemingen bekend.

26. Steenloper
De Steenloper is slechts tweemaal waargenomen in het gebied.

Peter Brouwer
Pater Brugmanstraat 49
6522 EH Nijmegen



Aantal steltlopers per dekade Erlecomse Waard-Kaliwaal (Ooypolder)

	Scholekster				Kluut				Kleine Plevier				Bontbekplevier				Goudplevier			
	81	82	83	84	81	82	83	84	81	82	83	84	81	82	83	84	81	82	83	84
jan I																				15
II																				2
III																				45
feb I																				
II		2	1																1	
III			1																	
mrt I	12	34	14	8					3					1						
II	20	16	17	9		1				1				27	1					1
III	25	10	46	12		1				2	5	1		19	4					
apr I	16	36	59	23		1		1						9	2					
II	24	12		19			3			2	5		2	4						1
III	19	7	16	10		2	1	2		4	8	2	6	7	3		5			
mei I	14	11	4	7		2				4	6	2	4	1						
II	27	50	17	8		3		2		6	2	2	4	2	2					1
III	11	13	13	7		4	5			12	10			2	2					1
juni I	7	23	3	3						6										
II	6	8	8	8						1	3	4								
III	12	5	8	1		4		1		4	3	3		2						
juli I	13	8	12	9			1	2		11	4	12	4	4						
II	15	18	7	5		4	3			22	7	10	7							
III	8	4	11	7		3	2			2	12	12	6			1				1
aug I	1		17	1		2				2	2	11	2			3	2			1
II	1		8	2		2				2	2	9	10			3	9			35
III	1		6							4	1	18	5	11	1	3				40
sep I				1		1				6	6		6	6	10		8			200
II	3									2	1	3		5	15	2				175
III										4	3	3		3	8					17
okt I			2	5						4				3	4					26
II														1						7
III																				
nov I																				
II																				5
III																				3
dec I				1																120
II																				176
III																				160
																				93

vervolg

	Zilverplevier				K I E V I T				Kanoet-strandloper				Drieteen-strandloper				Kleine Strandloper				Temmincks Strandloper			
	81	82	83	84	81	82	83	84	81	82	83	84	81	82	83	84	81	82	83	84	81	82	83	84
jan I						8	1601																	
II					403		1500																	
III					4		4074	15																
feb I					184	200	900	5																
II						2750	28	363																
III						135	15	21																
mrt I					198	41	500	2																
II						568	450	201																
III					165	251	297	304																
apr I	1				38	246	524	118																
II					53	68		72																
III					63	49	53	31						1										
mei I					84	72		33					1											
II					72	55	30	31																
III					59	95	18	31			1	1												
juni I					56	640	73	51																
II					40	40	551																	
III					157	660	990	44																
juli I					322	920	2751	220																
II					314	504	315	128																
III					680	635	2200	1814																
aug I					1468	870	60	947																
II					1878	1320	504	7130																
III					2780	3000	3000	5093	2															
sep I	1				1755	2500		3481	2															
II		1				1551		8050	1		1													
III					309	2000	6956	6770																
okt I					30	205	119	6000																
II					5	795	50	10000																
III					650	370	40	153																
nov I					3500	2243	1096	1965																
II					3700	1000	7000	9000																
III					3	630	36	7100																
dec I						2000		6900																
II						70		8100																
III						300		2480																

74

vervolg

	Krombek-strandloper				Bonte strandloper				Kemphaan				Watersnip				Grutto						
	81	82	83	84	81	82	83	84	81	82	83	84	81	82	83	84	81	82	83	84			
jan I																							
II																							
III																							
feb I																							
II																							
III																							
mrt I																							
II																							
III																							
apr I																							
II																							
III																							
mei I																							
II																							
III																							
juni I																							
II																							
III																							
juli I																							
II																							
III																							
aug I																							
II																							
III																							
sep I																							
II																							
III																							
okt I																							
II																							
III																							
nov I																							
II																							
III																							
dec I																							
II																							
III																							

75

vervolg

96

	Rosse Grutto				Regenwulp				Wulp				Zwarte Ruiter				Tureluur			
	81	82	83	84	81	82	83	84	81	82	83	84	81	82	83	84	81	82	83	84
jan I									6	2	21									
II									15	43	120									
III									65											
feb I										47	250									
II										1										
III									10	31	45	145					2	1	2	
mrt I									32	165	108	87					7	4	3	
II									60	388	377	93					30	10	10	12
III									1	280	209	16					25	17	14	16
apr I									3	223	92	2		2			19	25		6
II									50	1	150	2	100				16	20	16	12
III										2	7						4	14	20	8
mei I										1	1						12	20	5	4
II										1	40						20	18	7	5
III											37						10	12	3	4
juni I											5	15	2				20	11	13	14
II											3	1	1				35	3	3	9
III											37	3	566	14			40	8	20	11
juli I											12	3	464				11	16	16	11
II											54	35	519	385			3	27	3	5
III											18	700					2	1	3	
aug I											12	60	580	322			3	7	4	9
II											54	135	640	2			13	2	5	5
III											28	90	3	126						1
sep I											6	11		40						2
II		3									240	103	75							5
III		3									1	72	1							1
okt I		2									10	7	4	3						
II											13	20								1
III											3	6	3	3						
nov I											16		1	1						
II													1							
III																				
dec I																				
II																				
III																				

vervolg

	Groenpootruiter				Witgatje				Bosruiter				Oeverloper				Steenloper			
	81	82	83	84	81	82	83	84	81	82	83	84	81	82	83	84	81	82	83	84
jan I																				
II																				
III																				
feb I																				
II																				
III																				
mrt I																				
II																				
III																				
apr I																				
II																				
III																				
mei I																				
II																				
III																				
juni I																				
II																				
III																				
juli I																				
II																				
III																				
aug I																				
II																				
III																				
sep I																				
II																				
III																				
okt I																				
II																				
III																				
nov I																				
II																				
III																				
dec I																				
II																				
III																				

15

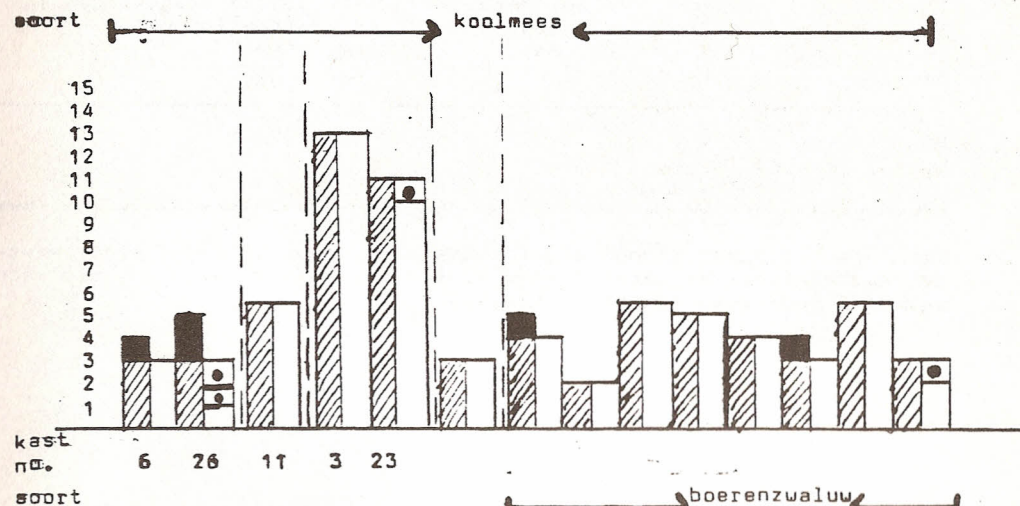
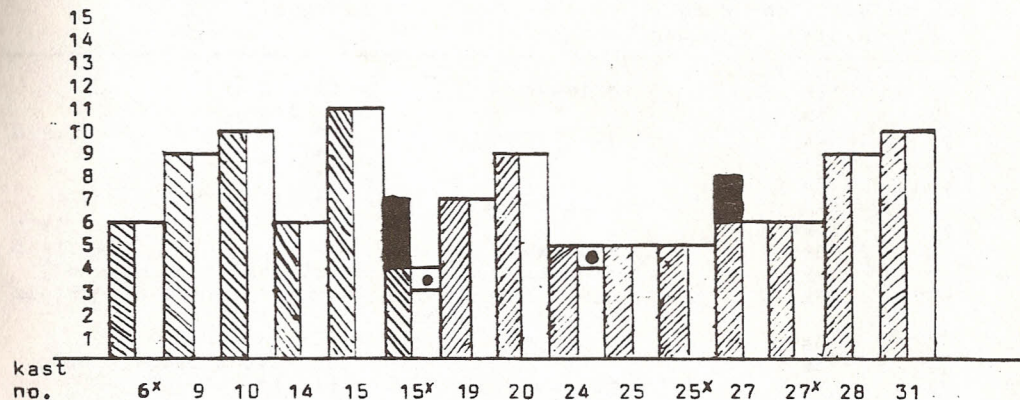
Verslag Nestkastonderzoek 1984
 door Jos Selten
 Graafseweg 41
 5451 NA MILL, tel. 08859-1520

Eind Maart werden alle kasten schoongemaakt, want in de winter worden deze veelal benut als schuil- en slaappleaats door de vogeltjes, zij laten dan veel uitwerpselen achter die verwijderd moeten worden vanwege infectiegevaar bij eventueel nieuw broedsel. Hieruit blijkt dat nestkastjes zowel dienst doen om te overleven (in de winter) als om jongen voort te brengen. (tijdens het broedseizoen)
 Werden vorig jaar 19 nestkasten gecontroleerd, in 1984 werden er 13 kasten bijgeplaatst die alle wekelijks gecontroleerd werden. Het weer was tijdens de broedtijd erg slecht, hierdoor werd het broeden weinig beïnvloed. Alleen bij de koolmezen en de ringmussen was het gemiddelde broedsel iets minder dan normaal.
 Jammer dat er door vandalisme 13 nestkasten in elkaar werden getrapt, waardoor 58 eitjes werden vernield. Van de resten herstelde ik 3 kasten, gelukkig werden deze allemaal weer bezet. Koolmezen overheersten zoals gewoonlijk, verder broedden er pimpelmezen, ringmussen en een gekraagde roodstaart.
 Hieronder een overzicht van de controle-gegevens 1984 tijdens het nestkastonderzoek

	broedsels	eitjes	uitgevlogen jongen	verloren/ onbevuchte eitjes	dode jongen	gemiddeld uitgevlogen
koolmees	15	113	106	5	2	7,0
pimpelmees	2	24	23	-	1	11,5
ringmus	2	9	6	3	-	3,0
gekraagde roodstaart	1	6	6	-	-	6,0
	20	152	141	8	3	

Verder werden ten gunste van het Sovon-onderzoek nog 8 natuurnesten van de boerenzwaluw gecontroleerd waar 32 jongen uitvlogen, 2 eitjes achterbleven, alsook één dood jong vogeltje. Ook vlogen er nog 3 winterkoninkjes uit, waarvan het bolvormig nestje op een nog onbevoond boerenzwaluwnestje werd gebouwd.
 Dit alles gebeurde natuurlijk met de meest mogelijke voorzichtigheid, omdat deze vogeltjes veel eerder verstoord worden dan holenbroeders.

Uitgevlogen jongen.



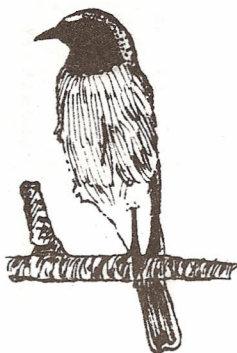
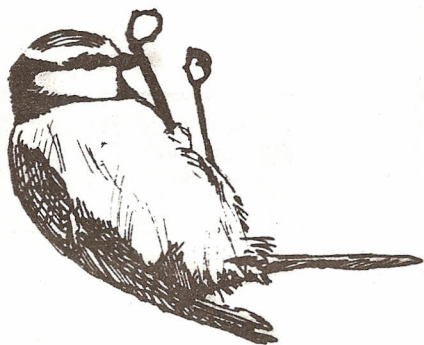
■ bevruchte eitjes
 ■ onbevuchte eitjes
 □ uitgevlogen jongen
 ● dode jongen
 x 2^e broedsel

Verloren eitjes (met nestkasten), onbewoond of dode jongen.

kast n ^o .	verloren eitjes	dode jongen	vogel- soort	oorzaak
5	11x		onbekend	verlaten (eitjes koud)
22	5x		"	nestkast vernield
28	6x		koolmees	" " (hersteld)
7	8x		"	" " "
16	8x		"	" " "
8	11x		pimpelmees	" " "
21	12x		"	" " (hersteld)
20	5x		koolmees	" " (hersteld)
2	5x		ringmus	verstoord (door mensen)
bk2	3x		gekr. roodstaart/ bonte vl. wanger	nestkast vernield (hersteld)
13	5x		onbekend	verlaten (koud)
17	6x		"	door specht leeg-geroofd
24	7x		koolmees	verlaten
23		1x	pimpelmees	(10 jongen uitgevlogen)
26	2x	2x	ringmus	(2 uitgevlogen)
19	6x		koolmees	verlaten ?
15		1x	"	"
<hr/>				
12	100	4		
kasten	eitjes	dode jongen		

Naast de hierboven vermelde vernielde nestkasten werden nog 3 niet bezette kasten inelkaar getrap en 2 kasten werden niet bewoond, als mede werd er 1 boomkruiperskast ontvreemd.

Jos Selten



WERKGEBIED

Rijk van Nijmegen, Overbetuwe ten zuiden van de Linge en ten oosten van RW 75, Duffelt, Salmorth, Reichswald, de Kop van Limburg, Land van Cuyk, Land van Maas en Waal ten oosten van de lijn Wamel-Megen.

BESTUUR

Voorzitter:

Secretariaat: Rob Gorissen, Heilige Stoel 52-12, 6601 VG Wychen,
08894-14716
en Laurens Rietveld, Kartuizerhof 10, 6511 ZE Nijmegen,
080-227925

Penningmeester: Louis Geraets, Burg. van Raaystraat 27,
5437 BC Beers, 08850-20263

WERKGROEPEN

Archief: Peter Brouwer, Pater Brugmanstraat 49, 6522 EH Nijmegen
080-220618

Excursies: Laurens Rietveld, Kartuizerhof 10, 6511 ZE Nijmegen
080-227925

Kunstmatige nestgelegenheid: Wim Schurink, Marialaan 39,
6541 RB Nijmegen, 080-773551

Rivierentellingen: Jan van der Brugge, Zonstraat 7, 6543 VM Nijmegen
080-780040

Roofvogeltellingen: Gerard Müskens, Papenbergseweg 25, 6585 KV Mook,
08896-1767

Vogelkursussen: Johan Thissen, Hobbemaweg 118, 6562 CW Groesbeek

Contactpersoon Werkgroep Land van Cuyk:

Louis Geraets, Burg. van Raaystraat 27, 5437 BC Beers, 08850-20263

Asyls in de regio

H. Huilmand, Rijksstraatweg 303, 6573 CX Beek-Ubbergen,
08895-3376 (roofvogels en uilen)

B. Jansen, Weg door Jonkerbos 5, 6532 SV Nijmegen, 080-551439

M. Reijnders, Heijenseweg 51, 6591 HB Gennep, 08851-11906

J. van der Vaart, Jozef Israëlsstraat 15, 6521 MS Nijmegen,
080-2334470

Overtredingen van de Vogelwet en de Natuurbeschermingswet kunnen gemeld worden aan de heer P. Brugman, Regt. Stoottroepenstr. 14, 5431 TA Cuyk, 08850-15901 (Controleur van deze wetten).

Strafbare feiten, die direct of indirect te maken hebben met de bescherming van de natuur (Jachtwet, Vogelwet, Visserijwet, Natuurbeschermingswet e.d.), kunnen uiteraard gemeld worden bij de plaatselijk politie, maar ook bij de Veldpolitie. Voor Gelderland is het telefoonnummer van de meldkamer: 055-664455.

Dood gevonden vogels kunnen voor onderzoek ingezonden worden naar het Centraaldiergeneeskundig Instituut, met name wanneer de omstandigheden verdacht zijn. Verkeersslachtoffers, olieslachtoffers e.d. worden niet onderzocht.

C.D.I. afd. B.P., Edelhertweg 15, 8219 PH Lelystad, 03200-73911

CONTRIBUTIE

Werkende leden f 10,--
Sympatiserenden f 15,--
Jeugdleden tot 18 f 5,--
Gezinsleden f 2,50

GIRONUMMER

4463052 t.n.v.
VWG Rijk van Nijmegen
te Beers